Koninginnedag in Buiksloot

Margreet Visser – oktober 2012

Koninginnedag in Buiksloot

Margreet Visser – oktober 2012

Buiksloot, rond 1880 tot 1921
Dit boekje maakt deel uit van een serie katernen waarin ik de geschiedenis van Buiksloot beschrijf aan de hand van afbeeldingen, documenten en herinneringen.

1. Het dorp
2. Wijk A
3. Wijk B
4. Wijk C
5. De Openbare School
6. De Bewaarschool
7. De School met de Bijbel
8. De Hervormde Kerk
9. De Gereformeerde Kerk
10. De begraafplaats
11. Vervoer
12. Beroepen
13. Fotografen
14. **Koninginnedag**
15. Vrije tijd
16. Liefdadigheid
17. Watersnood
18. Wereldoorlog
19. De Ham en de Laanweg

De katernen moeten worden beschouwd als *werk in uitvoering*. De inhoud ervan wordt telkens bijgewerkt aan de hand van nieuwe bijdragen en nieuwe vondsten.

Koninginnedag in Buiksloot

Tekst: Margreet Visser
Bijdragen: Go Melse-von Glahn, Trudi Gorter
Contact: 020 6766563 of mwvis44@planet.nl
Blog: www.buiksloot.com

©2012, Amsterdam, Margreet Visser
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud:

Voorwoord

Het ontstaan van Koninginnedag
- Kroonprinses
- Prinsessedag
- Prinsessedag in Amsterdam
- Geschiedkundige optocht
- De eeuwen gerangschikt
- Koningin
- Populariteitscampagne

Inhuldiging
- Feestelijkheden en inhuldiging op de Dam
- Buiksloters bijna in de optocht
- Feest in Buiksloot
- De inhuldiging op de scholen
- Van prinsesje tot koningin

Koninginnedag
- Wachten op de optocht
- Extra enthousiasme
- Op het gemeentelandje
- Commissie tot viering van den geboortedag van H.M.
- Koninginnedag 1907
- De optocht
- Mee in de optocht
- Op het feestterrein

Kinderspelen en volksspelen
- 30 april 1909: Juliana geboren
- Koninginnedag 1909
- Programma kinderspelen
- Programma volksspelen
- Vereniging en begroting 1910

Honderd jaar onafhankelijkheid
- Gedenkplaat 1813-1913
- Koninginnedag en Onafhankelijkheidsfeest
- Onafhankelijkheidsdag in de Waterlander
- Het spiegelgevecht
- 1813-1913 Neêrlands herstelde onafhankelijkheid
- Vaderlandsliefde
- Voorlopig laatste Koninginnedag

Na de wereldoorlog
- Na wereldoorlog en watersnood
- Optocht 1920
- Het terrein toen en nu

Bronnen

Agatha Johanna de Haas (1873)

In 1957 bestond de Vereniging ‘Koninginnedag’ 50 jaar!

Voorwoord

Ik heb leuke herinneringen aan het vieren van Koninginnedag in Buiksloot. In de jaren vijftig ging ik daar met een groepje kinderen van de Adelaarsweg naar toe om mee te doen met het kinderfeest. Van tevoren hadden we een kaartje gekocht dat je bij toegang moest opspelden. We liepen door het Volewijkspark en gingen aan het eind via het Zwarte pad naar het feestterrein. Daar deden we mee met de spelletjes en 's middags was er een voorstelling in de Nieuwendammerham. We genoten!
Dat alles werd georganiseerd door de Vereniging 'Koninginnedag' die in 1907 werd opgericht. De spelen vonden, op een uitzondering na, altijd plaats op het gemeentelandje, het grasveldje dat ook nu nog bij het Oosteinde van Buiksloot tussen de dijk en het kanaal ligt.

Volksfeesten zijn er altijd geweest. De verjaardag van Koning Willem I viel op 24 augustus werd overal in het land uitgebreid gevierd. Maar zijn opvolgers waren in de winter jarig waardoor er de klad in kwam. Met de geboorte van prinses Wilhelmina en de viering van Prinsessedag en Koninginnedag op 31 augustus werd een oude traditie nieuw leven ingeblazen. In dit boekje laat ik zien hoe de grote vieringen in Amsterdam model stonden voor de kleinere festiviteiten in Buiksloot. Dat doe ik aan de hand van foto's, documenten, krantenberichten en herinneringen. De foto's die Go Melse-von Glahn mij liet zien, maakten het mogelijk de vieringen in Buiksloot in beeld te brengen.

Als kind ging ik vaak op zondagmiddag met de familie Gorter naar Buiksloot waar we Agatha Johanna de Haas, voor ons tante Jo, bezochten. Zij en haar tweelingzuster Marie bewaarden de medailles en feestprogramma's die in dit boekje staan afgebeeld. Tante Jo gaf die aan Trudi Gorter en mij. De krant over het bezoek van de 10-jarige Wilhelmina en koningin Emma aan Amsterdam werd tussen ons verloot en ik was de gelukkige.

Margreet Visser

In mijn boekje 'De Bewaarschool in Buiksloot' is meer te lezen over de familie De Haas.

Het ontstaan van Koninginnedag

1884. Koningin Emma met prinses Wilhelmina
in rouw na de dood van kroonprins Alexander

1887. Koning Willem III, koningin Emma en prinses Wilhelmina op het balkon van het paleis op de Dam ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van koning Willem III.
1887. Domela Nieuwenhuis. In 1888 werd hij als eerste socialist in de Tweede Kamer gekozen.

Kroonprinses

Wilhelmina werd op 31 augustus 1880 geboren uit het huwelijk van koning Willem III en zijn tweede vrouw koningin Emma. In juni 1884 stierf kroonprins Alexander, de laatst overgebleven zoon van koning Willem III en zijn eerste vrouw koningin Sophie.
Zo werd Wilhelmina nog vóór haar vierde verjaardag kroonprinses. Het Haagse dagblad Het Vaderland schreef: *'Dat kind, is voor de natie een kostbaar kleinood geworden.'* Onder haar vader Willem III was de monarchie tot een dieptepunt gekomen. Hij had niet alleen zijn vrouw Sophie en zijn zoons uit zijn eerste huwelijk van zich vervreemd, maar ook parlementsleden, ministers en grote delen van het volk. Op dat moment was de populariteit van het vorstenhuis volgens Tweede Kamerlid De Beaufort '*zeer gedaald'* in de opinie van het volk. Maar tot zijn verrassing werd de zeventigste verjaardag van de koning drie jaar later uitbundig gevierd:

> *'Nooit een dergelijk enthousiasme bijgewoond, versieringen en illuminatie waren ongehoord schoon en prachtig.'* Hij vond '*de herleving van de liefde voor Oranje een zeer merkwaardig verschijnsel.'*

Dat viel de latere minister-president N.G. Pierson ook op:

> '*Iedereen is vroolijk. Met het prinsesje en hare moeder dweept groot en klein, rijk en arm.*'

Het enthousiasme was volgens hem toe te schrijven aan antisociaaldemocratische gevoelens. De leider van de Nederlandse socialisten, Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846), had zelfs één jaar eenzame opsluiting gekregen wegens majesteitsschennis. In het blad 'Recht voor Allen' waarvan Domela redacteur was, stond in 1886 een artikel dat 'De koning komt' heette. Het was gericht tegen het jaarlijkse bezoek van de Koninklijke familie aan Amsterdam:

> *'De malle vertoning, gevormd door de aankomst van Z.M. met vrouw en dochtertje op het balkon van het paleis op de Dam.'* De schrijver vroeg zich af wie nu sympathie koesterde *'voor iemand die zo weinig van zijn baantje maakt.'*

Domela Nieuwenhuis was niet de schrijver van het pamflet maar hij nam wel de verantwoording op zich. Hij zat 7 maanden van zijn straf uit. Ter gelegenheid van de verjaardag van Wilhelmina kreeg hij gratie.

1885. Emma en Wilhelmina.
Het Haagse Dagblad het Vaderland schreef:
'Dat kind is voor de natie een kostbaar kleinood geworden.'

Advertentie uit het Nieuws van den Dag

Algemeen Handelsblad
5 september 1888:

'De Koning heeft den 31 Aug. Aan prinses Wilhelmina het eerste gedeelte van een prachtig en kostbaar tafelservies van massief zilver, in den stijl Lodewijk XV, geschonken. Het thans afgeleverde gedeelte bestaat uit een groot plateau voor bloemen, eene groote vaas vier compotes, twee candelabres, twee fruitschalen en twee bonbonnières. Het ontbrekende, dat in bewerking is bij de Utrechtsche zilverfabriek van den heer C.J.Begeer, zal later afgeleverd worden.
Van den Koningin ontving zij eene schilderij in olieverf, voorstellende de indertijd door den Koning aan haar geschonken ponies, grazende in de weide op het Loo. Deze dieren waren geschilderd naar de natuur door den heer O.Eerelman.
(...)
Wegens den gezondheidstoestand des Konings hadden te Apeldoorn geene openbare feesten plaats: alleen werd des avonds ten paleize een kinderpartijtje gegeven'

Prinsessedag

Na de dood van kroonprins Alexander in1884 had Nederland als troonopvolger een prinsesje. Ze was de lieveling van de natie.
Bij haar vijfde verjaardag stelde het liberale 'Utrechts Provinciaal en Stedelijk Dagblad' voor van haar verjaardag een nationale feestdag te maken: *Prinsessedag*. De verjaardag van koning Willem I op 24 augustus was oorspronkelijk altijd uitbundig gevierd met optochten, wedstrijden, voorstellingen, erepoorten, muziek, verlichting, vuurwerk en vaderlandslievende toespraken. De afstand tussen rangen en standen viel even weg.
Prinsessedag moest die traditie herstellen. Het moest een dag van eenheid worden. Het voorstel sloeg aan. Het begon als een kinderfeest. Soms waren het alleen maar wat kinderen van de bewaarschool die met vlaggetjes en het Prinsesselied zingend door het dorp liepen. Zo'n lied hoorde bij Prinsessedag en er werden vele geschreven. Bijvoorbeeld op de wijs van *'Al is ons prinsje'*:

Lang leev'Prinsesje Wilhelmien – Hoezee!
Jong Neerland zal haar hulde bien – Hoezee!
Haar naam wordt overal gevierd,
Waar Neerlands vlag en wimpel zwiert;
Voor Wilhelmien Hoezee!
Vivat Oranje! Hoezee!

Op 31 augustus 1890 werd het feest voor het eerst nationaal gevierd. Die datum, aan het begin van het nieuwe schooljaar, was heel geschikt. Het eind van de zomer was ook de tijd van de oogstfeesten. Die werden niet allemaal op dezelfde datum gehouden. Eén feestdag zou het nationaal gevoel versterken. Het was een zorgvuldig bedacht plan. De liberalen waren blij met de nieuwe nationale verbondenheid en de confessionelen vonden de dag een goed, stichtelijk alternatief voor het bandeloze kermisvermaak. De socialisten werd zo nog eens duidelijk gemaakt, dat zij maar een kleine minderheid vormden.
Het laatste Prinsesselied werd geschreven op Wilhelmina's tiende verjaardag in 1890, want op 23 november haar vader, koning Willem III en werd zij koningin.

Circa 1900. Koninginnedag op het terrein achter het Rijksmuseum.

Poffertjeskraam

‘Turksche schop’ of schommelwieg, voorloper van het reuzenrad.

Prinsessedag in Amsterdam

In Buiksloot werd Prinsessedag nog niet gevierd, maar in Amsterdam wel. Meester Joh.S. de Groot, hoofd van de openbare school, schreef op zaterdag 1 september 1888 aan burgemeester J.C.Albrecht:

> *'Het komt mij waarschijnlijk voor, dat vele kinderen mij zullen verzoeken wat vroeger naar huis te mogen gaan.*
> *Kan het, zoo dit het geval is, uw goedkeuring wegdragen, dat wij de school wat vroeger laten uitgaan?*
> *Gaarne ging ik zelf ook eens in Amsterdam zien.'*

De Groot wilde dus naar Amsterdam, maar op zaterdag was er nog tot 12.00 uur school. Het feestprogramma had uitgebreid in de kranten gestaan en om 13.00 uur zou er een historische optocht zijn. Die optocht zal voor De Groot aanleiding geweest zijn om zijn leerlingen te vertellen over de verschillende tijdperken die in de stoet uitgebeeld werden, in de hoop dat ook zij naar Amsterdam zouden gaan om alles met eigen ogen te zien. Ze moesten op tijd de boot naar de stad halen. De Groot heeft toen vast zijn vrouw en zijn 6 jarig zoontje Arie meegenomen.
In Amsterdam was het drie dagen feest. Op donderdag 30 augustus was er een kinderfeest geweest waaraan ongeveer 5000 kinderen deelnamen. Ze hielden een optocht met muziek naar het feestterrein achter het Rijksmuseum waar een poppenkast, draaimolens, een goochelspel, een dansvloer en een muziektent waren. De kinderen ontvingen kaartjes voor een bordje poffertjes, brood, bier (!) en melk. 's Avonds was er een concert en om 24.00 uur was er een militaire taptoe.
Op vrijdag 31 augustus werden 's morgens de volksspelen achter het Rijksmuseum gehouden en er was een wielerwedstrijd.
's Avonds was er een watertocht met verlichte vaartuigen en de avond werd afgesloten met vuurwerk. Dat had veel te lijden van de regen en daarom konden er maar enkele stukken afgestoken worden. Gelukkig wel het hoofdnummer: ' *het doorschijnend borstbeeld van het Prinsesje, gevat in eene zee van vuur, door een gouden kroon gedekt.'* Er waren die avond duizenden mensen waren op de been, maar alles verliep ordelijk.

De stoet van Willem van Oranje op de Nieuwe Zijds Voorburgwal

De route was als volgt: Rijksmuseum – Stadhouderskade – Leidscheplein – Leidsche straat – Keizersgracht (evene zijde) – Heerenstraat – Heerengracht (evene zijde) – Koningsplein – Singel (onevene zijde) – Sophiaplein – Rokin – Dam langs het Paleis – Damrak – Prins Hendrikkade – N. Z. Voorburgwal – Paleisstraat – Damstraat – Hoogstraat – St. Anthoniebreestraat – Muiderstraat – Hortusbrug – Parklaan – Muidergracht – Doklaan (Halt) – Parklaan – Middenlaan – Sarphatistraat – Utrechtsche straat – Heerengracht – Amstel – Amstelstraat – Rembrandtplein – Vijzelstraat – Stadhouderskade – Rijksmuseum.

Uit dagblad De Tijd:
*'De stamvaders van ons Vorstenhuis wekten minder geestdrift (*dan Van Speijk*), om de eenvoudige reden dat men hen niet genoeg kende. velen schenen zelfs niets van hen te weten. Daarvan kregen we een vermakelijk staaltje te hooren, in een groepje dat gretig luisterde naar een oud juffertje, 't welk dienst deed als explicateur. 'De Zwijger' reed voorbij.'Daar heb je … Lodewijk de V' riep een vrouw uit den hoop,' zoo iets zel het wel motte wezen.' 'Nee, mens', luidde het bestraffend antwoord van de uitlegster, 'ben je simpel, dat is Wullem de Zwijger; zie je, dat benne nou zooveul as onze(!)stamvaders, zel ik er maar 'reis' zeggen'. – 'Wat zeg je mens', hervatte hoogst verbaasd de terechtgewezene; 'benne dat nou onze stamvaders? ….Nou dat ken ik wel annemen ….'*

Geschiedkundige optocht

Om 13.00 uur was er in Amsterdam een *Geschiedkundige optocht, voorstellende 'De Nassau's in de Nederlanden'.* De Tijd schreef:

> '*Uren voordat Zaterdag j.l. op de terreinen achter het Rijks-Museum een aanvang werd gemaakt met het opstellen van den stoet, stonden aan weerszijde van den weg dien de historische optocht zou volgen, dicht opeengepakte menschendrommen geschaard. Op schoorsteenen en daken, in boomen en aan telephoonpalen, overal waar de blik heengleed zag men menschen zitten, staan, hangen – in dikwijls weinig benijdenswaardige positie -, om toch van 't prachtige schouwspel niets te verliezen. En werkelijk verschaften de groepen een prachtigen aanblik, vooral de eerste acht, de verschillende historische tijdperken voorstellende.'*

De stoet trok door heel Amsterdam binnen de Singelgracht en werd geopend door een detachement huzaren en het muziekcorps van de Koninklijke Nederlandse Marine.
De eerste groep stelde het tijdperk van Otto II van Nassau voor, eerste helft 14e eeuw: Otto (de heer H. Schut) reed te paard en hij droeg een maliënkolder en een blauwe wapenrok met daarop de gouden leeuw van Nassau. Zijn gemalin zat in een met twee paarden bespannen karos, een soort huifkar die rijk versierd was.
De tweede, derde en vierde groep waren iets kleiner en stelden de tijd van Engelbert I van Nassau, Engelbert II en Willem van Nassau voor.
De vijfde groep vormde het hoofdmoment: het tijdperk van Willem van Oranje, Vader des Vaderlands, de laatste helft van de 16e eeuw. Willem de Zwijger (de heer J. van der Marle) zat

> *'fier en krachtig en met een edele houding op een edel ros. Hij was gekleed in een kersrood satijnen wambuis, uit welks openingen witte doffen van satijn bevallig te voorschijn komen. Een vlug, lichtgeel zijden manteltje golft den Prins om den schouders, en op de borst prijkt de gouden keten van het Gulden Vlies. Een baret met pluimen prijkt het hoofd van den Prins, wiens paard met een zwart fluwelen dekkleed is behangen.'*

Het tijdperk van Frederik Hendrik.

De Tijd:
'Vader Vondel met het karakteristiek calotje op werd nu en dan door de omstanders hartelijk toegejuicht, toen de zevende groep, geopend door prins Frederik Hendrik, voorbij trok.'

De eeuwen gerangschikt

De zesde groep liet het tijdperk van prins Maurits van Nassau-Oranje zien: begin 17e eeuw. Maurik reed vooraan te paard. Een talrijke groep van beroemde mensen volgde waaronder: Johan van Oldenbarnevelt, Hugo de Groot en P. C. Hooft.
De zevende groep toonde het tijdvak van Frederik Hendrik van Nassau-Oranje, het midden van de zeventiende eeuw.
Voorop reed Frederik Hendrik, de stedendwinger, te paard.
'Een groote karos, getrokken door zes paarden, volgt, waarin gezeten zijn de schoone Amalia van Solms, des stadhouders gemalin, met hare hofdames, in rijk gewaad, want de karos is aan alle kanten open, zoodat men hooge personages goed kon zien.'
Daarachter liep een grote groep beroemde mannen: geleerden, schilders, schrijvers en dichters, waaronder Joost van den Vondel.
Daarna volgde de kapel van het 7e regiment infanterie.

De zevende en laatste groep betrof het tijdperk van prins Willem de Vijfde van Oranje-Nassau, toen honderd jaar geleden. Hij zat in een open karos met zijn vrouw Wilhelmina van Pruisen en drie van hun kinderen. Naast de koets reed zijn zoon prins Willem Frederik, de latere Koning Willem I.

Het tweede deel van de optocht bestond uit hoogwaardigheids-bekleders en diverse verenigingen met banieren. De militaire vereniging 'Van Speijk' liet met een kanonneerboot taferelen zien uit het leven van Van Speijk die tijdens de Belgische opstand zijn schip de lucht in liet vliegen: Van Speijk als burgerwees, stuurmans-leerling, adelborst en luitenant ter zee 2e klasse. Het publiek wierp enthousiast bloemen in de boot van Van Speijk. De Tijd schreef:

> 'Trouwens van alle figuren, die den stoet vormden, was Van Speijk de meest gevierde, - wel een bewijs, hoezeer hij nog voortleeft in het hart van het volk. 'Van Speijk! – Leve Van Speijk! – 'Brave jongen!' juichte men en zwaaide met hoeden en petten.'

Een detachement huzaren sloot de stoet die 's avonds om 19.30 uur werd ontbonden op het terrein achter het Rijksmuseum.

Regentes Emma en Wilhelmina.

Na de dood van haar vader droeg
Wilhelmina een half jaar zware rouw.

Koningin

Koning Willem III stierf op 23 november 1890 toen Wilhelmina 10 jaar was. De toekomst van het vorstenhuis hing aan een zijden draadje.
De burgemeester en de gemeenteraad van Buiksloot ontvingen een brief van de Commissaris des Konings in de provincie Noord-Holland:

> *'HET OVERLIJDEN VAN ZIJNE MAJESTEIT DEN KONING*
> *Zijne majesteit is heden morgen te 5 uur 45 minuten zacht en kalm ontslapen. Doctor Roessingh heeft bij zijne komst op het Koninklijk Paleis te circa half twee uur het bestaan der ureamie bij Zijne majesteit den Koning insgelijks geconstateerd. Alle door de beide geneesheeren aangewende pogingen om verbetering in den toestand te brengen hebben, helaas, niet mogen baten. 's Gravenhage, 23 November 1890'*

Er mochten geen toneelvoorstellingen en openbare vermakelijkheden plaatsvinden tot en met de zondag en de dag van de begrafenis. Driemaal daags moesten de klokken luiden: van 8.00-9.00 uur, van 12.00-13.00 uur en van 16.00-17.00 uur.

Na drie eeuwen met Nederland verbonden te zijn geweest, was het huis van Oranje nu in de mannelijke lijn uitgestorven. Bij de begrafenis sprak de lijkredenaar: *'Zoo is dan ons Koningshuis uitgestorven, maar Goddank! Niet geheel.'* Hij herinnerde aan wat de profeet Jesaja over het huis van David had gezegd: '*Een rijsje zal voortkomen uit den afgehouwen tronk van Isaï, en eene scheut uit zijne wortelen zal vrucht voortbrengen.'*

Er was nog een jeugdige koningin-dochter van tien jaar.
Wilhelmina was koningin en haar moeder Emma werd regentes tot zij in 1898 achttien jaar oud en grondwettelijk meerderjarig werd.
Wilhelmina werd nu aangesproken met: 'Uwe Majesteit', 'Mevrouw' en 'Koningin'.
Haar kindertijd was voorbij.

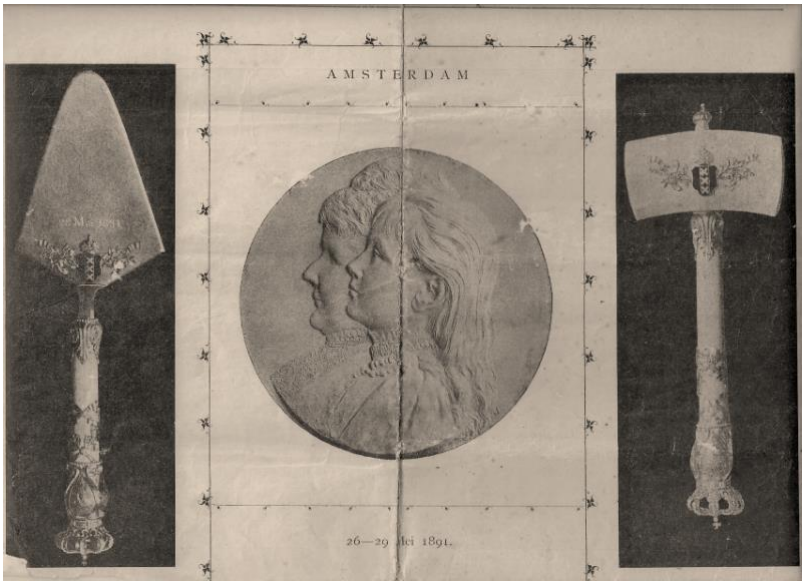

DE EERSTE STEENLEGGING VAN HET NIEUWE GASTHUIS.

28 mei 1891. Het Nieuws van den Dag met de foto's van het koninklijk bezoek aan Amsterdam. In het midden Koningin Emma met Wilhelmina en links en rechts de zilveren troffel en de ivoren hamer waarmee Wilhelmina de eerste steen legde voor het naar haar genoemde gasthuis. De krant werd door Marie en Agaat de Haas bewaard.

Populariteitscampagne

Koningin Emma wilde het negatieve beeld van de monarchie bij het volk weg nemen. Wilhelmina moest daarom veel meer in contact komen met de bevolking. Samen met haar moeder bezocht ze in de jaren voor haar troonsbestijging bijna alle provincies. Het programma werd zorgvuldig voorbereid: erepoorten werden opgericht en versieringen en feestverlichting werden aangebracht. De bezoeken waren een succes en de populariteit van het vorstenhuis steeg. Ze bezochten zieken-, bejaarden-, en weeshuizen van alle gezindten, maar ook wedrennen en beschaafde sportmanifestaties. Een rijtoer – liefst in een open rijtuig – was ook belangrijk. Overal werd gejuicht.

Cees Fasseur schrijft in 'Wilhelmina de jonge koningin':

> *'We zijn er nog' had het motto voor die bezoeken kunnen zijn. De boodschap kwam duidelijk over. Het beeld van een jong koninginnetje met hangend haar, tezamen met haar moeder, werd een dierbaar gekoesterde herinnering, werd als het ware met een scherpe naald in het nationale geheugen geëtst.'*

Ook Amsterdam werd bezocht. Op 28 mei 1891 legde Wilhelmina de eerste steen van het Wilhelmina Gasthuis. Het was haar eerste officiële daad. Het weer was die dag slecht en de plechtigheid verliep nogal chaotisch. De pers werd uitgenodigd zodat er publiciteit genoeg zou zijn. Wilhelmina gaf de steen naar goed gebruik drie tikjes met de zilveren troffel en sprak met een helder stemmetje: *'Ik hoop, dat dit gebouw tot zegen mag strekken van Amsterdam.'*

'Afscheidsgroet' – couplet 4 en 5

En dan - aandoenlijk was 't, maar schoon,
O, lieveling van ons allen!
Wen Gij er daalde' van den Troon,
Bij 't luid Wilhelmus schallen,
Ten dage toen Uw kinderhand
Den steen legde in zijn hecht verband.

Den eersten Steen van 't Godsgesticht,
Waar menschenliefde aan het lijden
Bij der Geneeskunst fakkellicht
Haar hart en kracht zal wijden;
Die Steen vermeldt aan 't nageslacht
Uw eerste daad voor 't Volk volbracht.

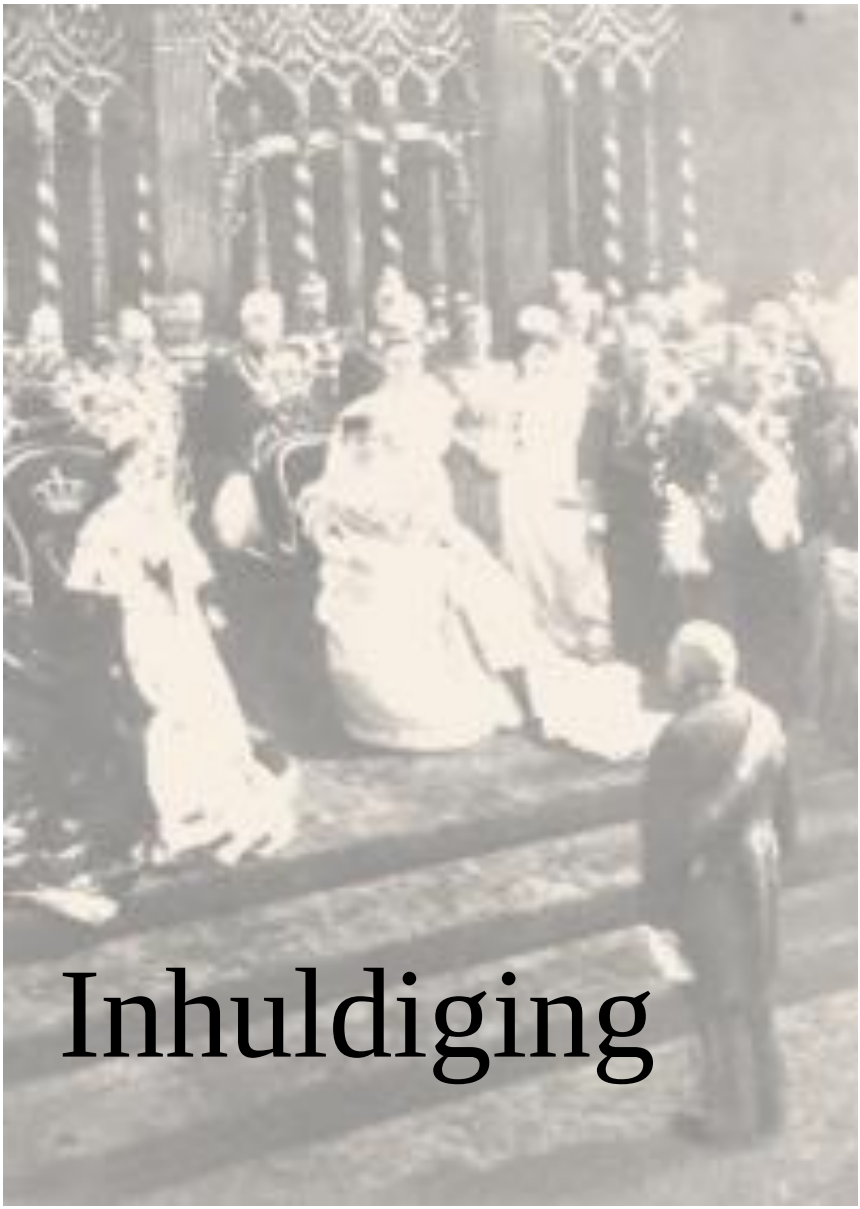

Inhuldiging

De Dam 1898. Ook het beeld van ‘Naatje’ is versierd.

Het versierde interieur van de Nieuwe Kerk.

De aflegging van de eed.

Feestelijkheden en inhuldiging op de Dam

Nationalisme vierde hoogtij in Europa. Elk land had wel een maagd die de natie en de nationale waarden verbeeldde. De Nederlandse maagd kreeg nu een naam en een gezicht: Wilhelmina.
Op 31 Augustus 1898, haar 18e verjaardag, sprak Wilhelmina de proclamatie uit waarmee zij de regering aanvaardde. Zij wilde haar werk net zo goed doen als haar moeder aan wie ze veel te danken had. Ze bezocht die woensdagochtend een dienst in de Grote of St. Jacobskerk in Den Haag. 's Middags werden de ministers van het liberale kabinet Pierson op het paleis ontvangen.

De eigenlijke feestelijkheden begonnen op maandagmiddag 5 september toen de beide koninginnen plechtig de hoofdstad binnenkwamen. Wilhelmina werd toegejuicht door een enorme mensenmassa, vooral toen zij op het balkon van het paleis op de Dam verscheen.
De stad was prachtig versierd en geïllumineerd. Aan feestgangers op de Dam werd gevraagd stil te zijn, zodat de koningin goed zou kunnen slapen. Het weer was goed. Amsterdam had geld bijeen gebracht en schonk de koningin de gouden koets. Vanaf 12 augustus was die te bewonderen in het Paleis van Volksvlijt.

Wilhelmina werd ingehuldigd op 6 september 1898. De inhuldiging vond plaats in een verenigde vergadering van beide kamers van de Staten-Generaal in de Nieuwe Kerk. Om 11.00 uur kwam Wilhelmina de kerk binnen en werd het Wilhelmus gezongen. Ze sprak een korte zelfgeschreven rede uit en legde de eed op de grondwet af. De leden van de Staten-Generaal beloofden of zwoeren trouw aan het staatshoofd. Na haar eedsaflegging werd zij uitbundig toegejuicht. In haar memoires schreef Wilhelmina:

> *'terwijl mijn moeder al in de kerk zat, moest ik alléén, heel alléén met al die onbekende heren naar het paleis lopen. (…) Een gevoel van leegte en volkomen eenzaamheid maakte zich van mij meester.'*

‘Aankomst van den Historisch-Allegorische Optocht op den Dam’

Buiksloters bijna in de optocht

Op 7 september 1898 was in Amsterdam een historische optocht gepland. Een aantal Buiksloters had bijna deel mogen uitmaken van die optocht. De ‘Hoofd-Commissie van ingezetenen voor de Feestelijke Ontvangst van H.M. de Koningin binnen Amsterdam’ schreef op 20 juni 1898 aan de burgemeester van Buiksloot:

> *`Door allerlei omstandigheden kunnen wij binnen AMSTERDAM tijdens de Optocht niet beschikken over een voldoend aantal paarden, geschikt voor personen, die wel niet dagelijks paardrijden, doch daarin evenwel niet geheel onbedreven zijn.*
> *Dientengevolge zullen wij de benoodigde rijpaarden buiten Amsterdam moeten zoeken en hopen wij ze te kunnen vinden onder die, welke bij Harddraverijen, Optochten, e.d. ten platten lande als rijpaarden worden gebezigd.`*

De Commissie vroeg om een lijst van mensen die een geschikt paard hadden. De bedoeling was dat het paard op 7 september beschikbaar was tussen 9.00 uur ´s morgens en 6.00 uur ´s middags.

> *`Wij teekenen hierbij aan, dat wij bij voorkeur zouden willen huren paarden, die zich door een goed uiterlijk kenmerken, en vooral niet schrikachtig of zenuwachtig zijn. De Eigenaar of wel een zijner knechts kan het paard begeleiden, ook gedurende den Optocht, mits alsdan in Oudhollandsch kostuum, door de Commissie te verstrekken. Onzerzijds zal al het mogelijke worden gedaan om de dieren goed te verzorgen enz. De Optocht zal ongeveer 3 en een half uur duren.`*

Er was door de burgemeester van Buiksloot wel opgave gedaan van de beschikbare paarden, maar er volgde uit Amsterdam een bedankje: *`men heeft zich elders kunnen voorzien`*.

Ca. 1898. Marie en Agaat de Haas

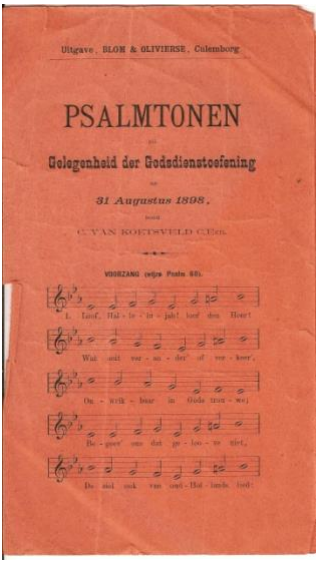
Uitgave BLOM & OLIVIERSE, Culemborg

PSALMTONEN

Gelegenheid der Godsdienstoefening

31 Augustus 1898.

C. VAN KOETSVELD C.Hzn.

VOORZANG (zie Psalm 68).

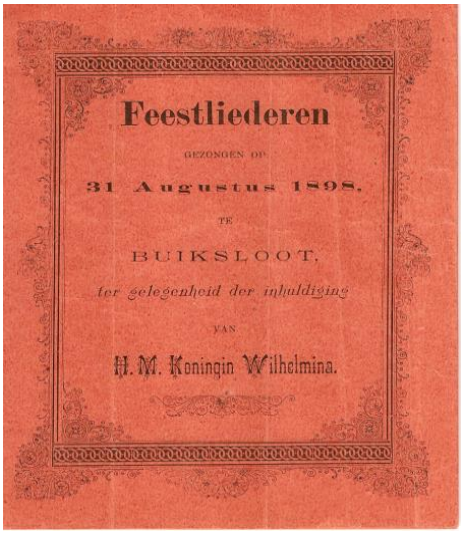
Feestliederen

GEZONGEN OP

31 Augustus 1898.

TE

BUIKSLOOT,

ter gelegenheid der inhuldiging

VAN

H. M. Koningin Wilhelmina.

De door Marie en Agaat bewaarde feestprogramma's.

Feest in Buiksloot

De tweelingzusters Marie en Agaat de Haas (1873) die in Buiksloot woonden, waren dol op Wilhelmina. Zij bewaarden hun leven lang de krant met de foto's van het koninklijk bezoek aan Amsterdam. Van de feestelijkheden op Wilhelmina's 18e verjaardag bewaarden ze de programma's met feestliederen en psalmtonen en van de inhuldiging twee gedenkpenningen.

B&W van Buiksloot gaven f 50 uit de gemeentekas voor de feesten. Op 31 augustus 1898 werd een godsdienstoefening in de Hervormde kerk gehouden. De 'psalmtonen' die gezongen werden, waren liederen met feestelijke teksten op de melodie van psalmen.

Het programma met de feestliederen hoorde bij een concert, gezongen door een koor met solisten. De titels van de liederen waren:

Kroningslied (Wilhelmina werd niet gekroond, maar ingehuldigd!)
Feestzang
Terugblik Wilhelmus van Nassauwe
De Nederlandsche maagd aan prins Willem
Hulde aan Oranje
Slotkoor

Het eerste couplet van het Kroningslied luidde:

Wees begroet met jubeltonen,
Wees gezegend, groote dag,
Komt ons heerlijk Feest nu kronen,
Geurend lover, zonnelach!
Grooten, kleinen, grijsheid, jeugd,
Juichend strekken wij de handen:
Heil U! ruischt door Hollands tuin,
Heil U! jublen`strand en duin!
Koningin der Nederlanden! –

Een van de penningen van Marie en Agaat. Ik denk dat er bij Marie op de bewaarschool een paar overgebleven waren.
'*Ter herinnering aan de Kroning van Koningin Wilhelmina 1880-1898'* staat op de ene kant en een afbeelding van de jonge koningin op de andere kant.

Dit boekje met liederen voor ouders en onderwijzers werd uitgegeven in 1874 ter gelegenheid van het zilveren kroningsfeest van Willem III.
In 1898 werd het met een ander voorwoord opnieuw uitgegeven.

De inhuldiging op de scholen

Bij de inhuldiging van koningin Wilhelmina kregen alle scholen haar portret toegestuurd en de leerlingen kregen een gedenkpenning. Het brievenboek van uitgaande brieven van B&W van Buiksloot bevat een kopie van de volgende brief:

> *'Aan den Heer Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland te Haarlem*
> *Buiksloot, den 14 September 1898*
> *In verband met Uw schrijven d.d. 1 September j.l., n 56 1e afdeeling Kabinet, heb ik de eer Uwe Excellentie, ook namens de hoofden der Openbare en Bijzondere Scholen dezer Gemeente, Hartelijk dank te zeggen voor de daarbij toegezonden gedenkpenningen, ter gelegenheid van de plechtige inhuldiging van Hare Majesteit de Koningin Wilhelmina. De Burgemeester (get) J. E.Immink'*

Ook op de School met de Bijbel werd een portret ontvangen. Het bestuur greep de kans om een 'adres' te sturen aan Hare Majesteit om, zo staat in de notulen:

> '*de beste wenschen aan H.M. kenbaar te maken, dat haare reegering ook van gunstigen invloed moge zijn voor het Chr. Onderwijs en haar Gods zegen toe te bidden voor haar hoog gewichtigen taak in de regeering van een Christelijk volk als Nederland.'*

De heren Capelle, Graafstal en Pauw zouden de tekst opstellen. Capelle en Graafstal waren hoofd en onderwijzer en Pauw was bestuurslid.

Troonsopvolging door een vrouw werd door gereformeerden niet vanzelfsprekend gevonden. Toen het Algemeen Handelsblad bij de dood van koning Willem III schreef dat een vrouw evengoed de dynastie kon 'voortplanten' als een man, noemde de antirevolutionaire leider Abraham Kuyper dat *'een bizarre opinie'*. Gelijkstelling van man en vrouw was direct in strijd met Gods bestel en de goddelijke verordening. Bovendien had koninginnedag, zo vond men in calvinistische kringen, een kermisachtig karakter. Calvinistische voormannen hielden liever vast aan de traditionele herdenking van de historische Oranjes. Gelukkig hadden de kinderen van de School met de Bijbel niet te lijden onder deze opvattingen, want er werd geld bijeen gebracht voor een kinderfeest.

Van Prinsesje tot Koningin

een aardig tooverboek met versjes van F.H. van Leens

HET KONINKLIJK GEZIN
In des levens gulden dagen
Toeft het Vorst'lijk Huw'lijkspaar,
Dat de liefde trouw bleef schragen,
Hoogst gelukkig bij elkaar
Met het min'lijk Koningskind,
Reeds door gansch een Volk bemind!

Van de'pop-up'-plaatjes kon je de vier punten openklappen, zodat er een nieuwe scene verscheen. Het linkerplaatje op deze pagina's is telkens dichtgeklapt, het rechter laat hetzelfde plaatje opengeklapt zien.

ALS KONINGIN INGEHULDIGD

't Gewichtig uur heeft reeds geslagen –
Wat staat Ze als Maagd daar schoon;
Ze mag de Koningskroon nu dragen,
Den schepter Haar geboôn.
Zij zal der armen tranen drogen,
En recht doen volgens wet en plicht –
Haar jeugdig hart is diep bewogen,
En op de Grondwet 't oog gericht.
Zij spreekt: ' Zoo God mij steun verleen'
Zoo blijve Oranje en Neérland één.
Zie. *'t Volk van Neêrland trouw van aard,*
Staat dankbaar om Haar troon geschaard.

De in jaren daarna gevierde Koninginnedagen in Buiksloot waren geheel geïnspireerd op de viering in Amsterdam, maar dan op kleinere schaal:

- Een optocht met historische en verklede figuren en banieren
- Tractaties, feest en spelletjes voor de kinderen
- Volksspelen, Draaimolen, Fanfarecorps
- Gondelvaart en Bal

Koninginnedag

Koninginnedag 1902. (OF 1901) ???

Op de foto van links naar rechts:

- Een stukje gevel van het café van Joh. Groot.
- Daarnaast de toegang tot de speeltuin en de uitspanning onderaan de dijk achter het café.
- Het gebouw van de bewaarschool.
- De bakkerswinkel en bakkerij van Couvert (tot 1901) of Bobeldijk.

De vaste route van de optocht was:

- Start bij het café Noord-Holland
- Over de Waterkering naar het Westeinde
- Bij café Het Laatste Stuivertje keerde de stoet om
- Dan liep men terug over het Westeinde, ging de Waterkering over en dan links af de Meer in
- Dan liep de stoet de ringdijk van de Buikslotermeer tot Nieuwendam
- In Nieuwendam ging men rechtsaf de Waterlandse Zeedijk op en zo naar het gedeelte van de dijk dat bij de gemeente Buiksloot hoorde
- Zo liep men via de Hoge dijk weer op café Noord Holland aan, waar de stoet ontbonden werd

Wachten op de optocht

Op Koninginnedag 1901 of 1902 staat een groep mensen voor het café van Joh. Groot op de Waterlandse Zeedijk (ook wel Dorpstraat genoemd). Ze wachten op het begin van de Koninginnedagoptocht waarvoor de stoet ieder jaar bij het café geformeerd wordt. De dorpelingen hebben zich mooi uitgedost. De route van de optocht zal door het hele dorp lopen.

Het 'Waterlandsch fanfarecorps Buiksloot-Nieuwendam' komt aanlopen, anderen dragen grote oranje vlaggen mee. Op de foto zijn alleen enkele koperblazers te onderscheiden. De fanfare oefende elke week in de Bewaarschool, het gebouw met de boogramen.

Wie staan er te kijken?

Van links naar rechts:

- Johan Groot, de eigenaar van het café (A19) en zijn vrouw Cornelia.
- Jan Veenstra, die een kruidenierswinkeltje (A8) had en ook makelaar was.
- Klaas Tol met een licht jasje aan. Hij woonde in de Meer (C49) en werkte als 'pakkiesman' bij de 'Eensgezindheid' (later bij de Tweede Noord-Hollandse Tramwegmaatschappij). De N.V. 'Eensgezindheid' onderhield een schroefstoombootdienst tussen Amsterdam en Purmerend met een halte en een wachthuisje in Buiksloot. De schepen vervoerden ook goederen. Tol heeft zijn bedrijfskleding aan.
- Annie Hartog, van opzij gezien. Haar vader, Willem Hartog, was koopman. Ze woonden op het Westeinde (B49).
- To Wildschut, van voren gezien, met rok, lichte bloes en strohoed. Haar grootmoeder had een grutterij (A7) in de steeg. Zij zou later helpster worden op de bewaarschool.
- Miep Gorter, dochter van de bakker (A3), aan de arm van To.
- Marretje de Waal, in het midden met de hoge lichte bloemenhoed. (Zoals iemand later zei: *'Een pudding van een hoed.'*) Ze woonde in Nieuwendam en was sinds april 1900 helpster op de bewaarschool.
- Marie de Haas, van opzij gezien, met donkere rok en witte bloes. Ze was hoofd van de Bewaarschool en woonde even verder op de dijk. (A34).

Enkele ogenblikken later.

Het ‘Waterlandsch fanfarecorps Buiksloot-Nieuwendam’ gaat begeleid door twee veldwachters (met een helm getooid) het Westeinde op. De mannen met bolhoeden in het midden dragen een kleine tuba en een trombone. De man met een deukhoed die iets verder voorop loopt, heeft een trompet onder zijn arm. To Wildschut (links van het midden met hoedje) is meegelopen. Het grote gebouw achter haar is de grutterij van de familie Wildschut.

Extra enthousiasme

Het ‘Waterlandsch fanfarecorps Buiksloot-Nieuwendam’ loopt over de brug van de Waterkering. De stoet heeft het Oosteinde verlaten en gaat nu het Westeinde op. Aan het eind wordt dan bij café ‘*Het Laatste Stuivertje’* omgekeerd om het hele Westeinde weer terug te lopen en opnieuw de Waterkering over te gaan. Bij het brandspuithuisje of de lik gaat de stoet dan linksaf de Meer in. De route volgt daarna de ringdijk tot Nieuwendam om via de Waterlandse Zeedijk weer terug te keren naar het café van Joh. Groot, waar de stoet wordt ontbonden.

De Waterlandse Zeedijk liep door Buiksloot en Nieuwendam. Na de annexatie door Amsterdam in 1916 werd het stuk tussen Buiksloot en Nieuwendam Leeuwarderweg genoemd en het volgende stuk Nieuwendammerdijk.
Het eerste stuk van wat nu de Nieuwendammerdijk heet, hoorde oorspronkelijk bij Buiksloot.

In 1902 werd Koninginnedag voor de eerste keer in de gemeenteraad van Buiksloot besproken. Op 7 februari 1901 was Wilhelmina met de Duitse prins Hendrik van Mecklenburg-Schwerin getrouwd en in maart 1902 werd aangekondigd dat zij zwanger was. Maar in april kreeg zij tyfus. Nederland hield de adem in, want bij haar overlijden zou de troon waarschijnlijk naar een Duitser overgaan. Ze herstelde gelukkig en dat zorgde ervoor dat Koninginnedag met extra enthousiasme werd gevierd. Het werd een echt volksfeest.

In Buiksloot werd voorgesteld een subsidie van f 25 aan het feest voor de schoolkinderen te geven. De raad was er niet voor, want er was al zoveel geld uitgegeven aan het verbouwen van de school. Bovendien was het geen bijzonder feest. In het dorp was men rondgegaan met een intekenlijst. Raadslid Mantel merkte op dat er goed was ingetekend: *‘Iedereen, kan men haast wel zeggen, heeft er aan gegeven, om nu ook nog uit de gemeentekas toe te staan, vind ik wel wat bezwaarlijk.’*
Het subsidieverzoek werd afgewezen.

31 augustus 1904. Het terrein voor de spelen.

Op het gemeentelandje

’s Middags werd Koninginnedag gevierd op het gemeentelandje dat voor het Oosteinde tussen de Waterlandse Zeedijk en het Noordhollands kanaal lag. Je kon vanuit Buiksloot alleen op het landje komen via een bruggetje, want tussen de dijk en het landje was een slootje en aan de andere kant was het kanaal.
Je kwam dan op het paadje dat naar het wachthuisje van de N.V. Eensgezindheid ging. Links op de foto, is het wachthuisje te zien. Daar was de aanlegplaats van de schroefstoomboot die van Amsterdam naar Purmerend ging.
Op het landje werd al dagen tevoren alles voor de viering van Koninginnedag opgebouwd. Er waren kinderspelen en volksspelen. De volksspelen waren voor volwassenen en daar werd geen subsidie voor gegeven. De foto’s hiernaast geven een beeld van de volksspelen.
Het was een ideale plek om Koninginnedag te vieren. Vooral omdat veel mensen op de Waterlandse Zeedijk konden staan of zitten en zo een mooi uitzicht hadden op het lager gelegen feestterrein.

Wat is er op de foto’s van de volksspelen te zien?

Foto 1.
Links, met op de achtergrond het wachthuisje van de ‘Eensgezindheid’, is het paalklimmen in volle gang. Daarnaast is het ringsteken te zien: er reed een lorrie* over rails naar beneden en de inzittende moest al rijdend een stok door een opgehangen ring steken. Soms kreeg je een plens water over je heen als je miste, maar op de foto is geen tobbetje te zien. In de lorrie zit een meisje met een hoed op. Een van de veldwachters houdt links naast de ringsteekbaan de toeschouwers in de gaten. Drie mannen houden boven op de stellage toezicht.

Foto 2.
De lorrie is onderweg naar beneden. De stok is duidelijk te zien.
Rechts van de stellage van het ringsteken staat mogelijk de burgemeester, met hoge hoed. Het kan J.E. Immink zijn die tot 1901 burgemeester was of W. Stolp die van 1901 tot 1906 burgemeester was.
(*Een lorrie was een niet aangedreven wagentje zonder rem dat op rails reed en voor het vervoer van goederen gebruikt werd.)

Nº 4558. SCHUITEMAKERS 1905.

PURMERENDER COURANT

Noordholl. Nieuws- en Advertentie-blad. - Eenenvijftigste Jaargang.

Verschijnt DINSDAG en ZATERDAG.

Abonnementsprijs f 60 Cents per drie maanden, franco per post f 0,75. Advertentiën in te zenden des **Maandags** en **Vrijdags** tot 's middags 2 uur. Ingezonden stukken liefst vroeger.

Advertentiën van 1–5 regels 65½ Cts., elke regel daarboven 12½ Cts. Van 3 plaatsingen, in eene opgegeven, worden slechts 2 berekend. Bewijsnummer **gratis**. Bij voortdurende plaatsing volgens nadere overeenkomst. Groote letters worden naar plaatsruimte berekend.

Zondag, 3 September.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 124.

Hoofdbureau: KOESTRAAT. Telephoonnummer: N. 40. Hulpbureau: WEERWAL B 101.

Brieven en stukken gelieve men te adresseeren aan SCHUITEMAKERS PURMERENDER COURANT. Purmerend.

Advertentiën: Dienstaanbiedingen en Liefdegiften à 25 Ct. per 5 regels, à contant, elke regel meer 5 Ct., zonder korting voor Boekh. of Postdirectie.

Magazijn „DE BLAUWE BRIL", Gravenstraat 1 en 3, het eerste huis links van den Nieuwendijk en Filiaal **Heiligenweg No. 53, Amsterdam,** de meeste bekende en goedkoopste adressen voor **geslepen Brillen,** en **Pince-Nez, Barometers, Thermometers, Verre-, Reis-** en **Tooneelkijkers. Laat niemand reizen.** **W. J. LAUWERS, Opticien.**

***Buiksloot.** Geheel Buiksloot was Donderdag in feestdos gehuld, zoowel de menschen als de huizen waren oranjegezind. De driekleur die uit alle ramen wapperde, gaf bij de blijde gezichtjes van de kinderen, die een feest was bereid, een vrolijk aanzien. De optocht, die bestond uit personen in gecostumeerde kleederdracht en versierde voertuigen, voorafgegaan door Waterlandsch Fanfarecorps, was netjes gerangschikt. Des namiddags halftwee begonnen de kinderspelen, bestaande uit ringrijden per fiets voor meisjes en jongens, ringsteken voor meisjes, wedloopen, vliegerwedstrijd, mastklimmen en hardloopen met hindernissen voor jongens, om fraaie prijzen. 's Avonds 7 uur uur was het prijsuitdeeling en halfnegen gondelvaart. De verjaardag onzer geliefde Koningin was voor geheel Buiksloot, zoowel voor grooten als kleinen, een ware feestdag.

***Buiksloot.** Even als het voorgaande jaar zal de verjaardag van H.M. de Koningin op den 31 Augustus e.k. feestelijk worden herdacht. Ruim f 200 is door de ingezetenen bijeen gebracht. Het programma vermeldt o.m. optocht en volksspelen. Het Waterlandsch fanfarecorps „Buiksloot en Nieuwendam" heeft zich dien dag beschikbaar gesteld.

‘Commissie tot viering van den geboortedag van H.M.’

3 september 1905 ‘Schuitemakers Purmerender Courant’:

> *‘Buiksloot. Geheel Buiksloot was Donderdag in feestdos gehuld, zoowel de menschen als de huizen waren oranjegezind. De driekleur die uit alle ramen wapperde, gaf bij de blijde gezichtjes van de kinderen, die een feest was bereid, een vrolijk aanzien. De optocht, die bestond uit personen in gecostumeerde klederdracht en versierde voertuigen, voorafgegaan door Waterlandsch fanfarecorps, was netjes gerangschikt. Des namiddags halftwee begonnen de kinderspelen, bestaande uit ringrijden per fiets voor jongens en meisjes, ringsteken voor meisjes, wedloopen, vliegerwedstrijd, mastklimmen en hardloopen met hindernissen voor jongens, om fraaie prijzen. ’s Avonds 7 uur was het prijsuitdeeling en half negen gondelvaart. De verjaardag onzer geliefde Koningin was voor geheel Buiksloot, zoowel voor grooten als kleinen, een ware feestdag.’*

26 augustus 1906 ‘Schuitemakers Purmerender Courant’:

> *‘Buiksloot. Even als het voorgaande jaar zal de verjaardag van H.M. de Koningin op den 31 Augustus e.k. feestelijk worden herdacht. Ruim f 200 is door de ingezetenen bijeen gebracht. Het programma vermeldt o.m. optocht en volksspelen. Het Waterlandsch fanfarecorps ‘Buiksloot en Nieuwendam’ heeft zich dien dag beschikbaar gesteld.’*

In 1907 werd de ‘Commissie tot viering van den geboortedag van Hare Majesteit’ opgericht. De heer P.W. Kerstens was ondervoorzitter.

Uit het raadsverslag van 9 Juli1907:

> ‘*De heer Kerstens wil dat er een Commissie tot viering van den geboortedag van Hare Majesteit onze geëerbiedigde Koningin wordt ingesteld. Hij wil daarvoor subsidie. Z.E. is overtuigd dat de laatste twee jaren het zgn. Koninginnefeest den goeden geest in de gemeente bevorderlijk is geweest. Met algemene stemmen aangenomen.’*

Eigenlijk wilde de raad geen subsidie geven maar:

> *‘De Voorzitter, in principe tegen het geven van subsidie voor feesten, meent hij toch in deze gunstig te moeten adviseren, mede in verband met de mededeling van de heer Kerstens, dat de goede geest, die juist voor een gemeente als Buiksloot met een zoo heterogene bevolking, zoo hierdoor kan worden bevorderd.’*

De vereniging kreeg f 50 subsidie voor een kinderfeest.

1907. De optocht

Koninginnedag 1907

4 september 1907. ‘Schuitemakers Purmerender Courant’:

> *‘Buiksloot. Alhier is de verjaardag van H.M de Koningin feestelijk herdacht. Het program luidde: om 9 uur de kinderen der verschillende scholen te onthalen op koek en limonade; 10 uur: optocht door het dorp; nam. half twee: uitvoering der Gymn.-vereen.‘Sparta’op het feestterrein en verschillende wedstrijden, o.a.: hardloopen met hindernissen, ringsteken, zakloopen enz.; ’s avonds 8 uur verlichte optocht.*
> *Keurig liep alles van stapel, dank zij de flinke medewerking der Gymn.-Vereen. ‘Sparta’ die zoowel met de volksspelen als met de optocht haar hulp verleende, om het goed te doen slagen. De optochten waren rijk vertegenwoordigd van gecostumeerde personen.*
> *Omstreeks 10 uur werden de verschillende prijzen uitgereikt aan de winners en werd door den heer Burgemeester, als Eere-Voorz. van het comité der feestviering een woord van dank gebracht aan allen, die hun steun ten beste hadden gegeven om dit feest te doen slagen. Ook bracht Z.E.Achtb. een woord van dank aan de Commissie voor hare bemoeiingen in deze zaak getroost.*
> *Een gezellig bal besloot dezen prettigen feestdag en alles liep in de beste orde af.’*

Koninginnedag in Buiksloot was een spektakel.
Om 9.00 uur werden de schoolkindereen getracteerd en om 10.00 uur vertrok de stoet bij cafe Noord Holland. Op de foto’s is de optocht al in de Meer aangekomen. Ze lopen hier over de Meerweg, de ringdijk van de Buikslotermeer. Aan het hoofd van de stoet rijden twee historisch geklede figuren op een schimmel. De linker man is Thomas de Haas. Daarachter lopen grote jongens met een vaandel en het wapen van Nederland op een stok.
De jongens van de gymnastiekvereniging ‘Sparta’ zijn duidelijk te onderscheiden door hun witte kuitbroeken en de band om hun middel. Ze worden begeleid door bestuursleden van de gymnastiekvereniging. ’s Middags om 14.00 uur gaven zij een demonstratie op het feestterrein. Bij de optocht en de volksspelen hielpen de leden van de vereniging, zodat alles ordelijk verliep.

Koninginnedag 31 augustus 1907.

De optocht

In de optocht liepen allerlei verklede personen. Paard-en-wagens, hondenkarren, fietsen en kinderwagens werden versierd en reden mee in de stoet. Wie het mooist verkleed was of de mooiste versiering had gemaakt, kreeg een prijs.
Het Waterlandsch fanfarecorps liep ook mee in de stoet.

Toen de fotograaf de stoet op de foto nam,was er al een heel stuk van de route door het dorp afgelegd. De deelnemers lopen over de Meerweg in de richting van Nieuwendam. Ze zijn de smid, de wagenmaker en de school al voorbij. Ze passeren de twee huisjes (C18 en C17) die je links op de foto ziet en daarna langs de zogenaamde tuinderhuisjes (C16) die rechts op de foto te zien zijn. Een vrouw met een breiwerk in haar handen staat in de deuropening te kijken.
Achter de paard-en-wagen loopt een heer met een paraplu en de weg lijkt nog nat van regen. Maar volgens het KNMI was er die dag geen neerslag.

De fotograaf maakte de foto's vanaf het tramspoor dat vanaf de Waterlandse Zeedijk over de ringsloot naar de ringdijk van de Buikslotermeer ging. Daarna ging de stoet de polder in. Het was een ideale plek om alles goed in beeld te krijgen.

Voorop liep een dame met een bloemenmandje. In het midden zijn de wielen te zien van een kinderwagen waarvan een bootje gemaakt is. In het bootje zit een matroosje.
Rechts naast de lantaarnpaal loopt Marie de Haas, het hoofd van de Bewaarschool, met haar nichtje Maria Gorter. Voor hen zie je nog net Jaap Gorter als klein bakkertje lopen met een mandje aan zijn arm. Marie de Haas heeft ongetwijfeld het kostuum van haar neefje Jaap gemaakt.

31 augustus 1907. Het bootje in de optocht.

31 augustus 1907. Het bootje in de speeltuin.

Mee in de optocht

Nog twee foto's van de reportage van de optocht van 1907.
Twee kleine kinderen zitten in een bootje dat op een hondenkar bevestigd is. Ze zijn gekleed in Marker kostuum. Het meisje is Agnes Putters. Zij was geboren in augustus 1904 en is op de foto ongeveer 3 jaar. Agnes was de jongste dochter van de familie Putters (A28). Haar vader was makelaar.
Naast de hondenkar loopt opa Putters (1840). Het is droog, maar er dreigt een bui te vallen want hij heeft zijn paraplu bij zich. Hij woonde met zijn vrouw bij het gezin van zijn zoon in huis. Die had daarvoor een verdieping op het huis laten zetten. Zoiets was geen gewone gebeurtenis in Buiksloot.

Achter het bootje loopt een aantal '*vagebonden'.*
De twee meiden die de stoet proberen te passeren dragen fraaie op de kraag na identieke matrozenjurken.

Waarschijnlijk hebben de kinderen in het bootje een prijs gewonnen. Op de tweede foto worden ze geflankeerd door Trien en Teun Groot die ook in klederdracht zijn. Zij staan in de speeltuin van hum vader, Joh. Groot. Links staat grootvader Putters.
De speeltuin was beneden aan de dijk, achter het café. Bij de ingang die tussen het café en de bewaarschool was, hing een bordje met daarop een hand die naar beneden wijst met:

'Speeltuin en uitspanning'

In die speeltuin stond een groot toestel waarmee de kinderen konden schommelen en aan de ringen of de rekstok konden zwaaien. Waarschijnlijk werden die toestellen ook voor turnen door oudere jongens en mannen gebruikt.

Koninginnedag 1907. Iedereen lijkt zich te vermaken.

Op het feestterrein

Op het feestterrein in 1907:

- Op de achtergrond de dijk, met van links naar rechts: de opening waar de tram de Meer in gaat, A56, A57, A58 (Café Swart), A59.
- Het terras van Swart (A58), rechts op de dijk onder de bomen, zit vol. Groepjes mensen zitten tegen de dijk aan in het gras. Van de tram had men weinig last, want die reed om de twee uur.
- Op de achtergrond aan de voet van de dijk liep een slootje, daar vaart een bootje in.
- Op de voorgrond staan tafels en stoelen in het gras.
- In het midden, met gekleurde kleding en strohoeden, staan Antje Mulder (15 jaar) en Jaantje Pauw (16 jaar). Jaantje stierf aan het eind van dat jaar.
- Antje Mulder herkende op de foto ook: Nico Dik, Arie Bobeldijk, ‘Ouwe’ Dierdorp, Truus Kerstens en Jo Schalk. Jammer genoeg herken ik hen niet.
- Rechts vooraan staan 3 meisjes. Het meisje links met de sjerp is Rika Sohl (9 jaar) en naast haar staat Alida Zwart (7 jaar).
- Mannen en jongens dragen petten of hoeden en vrouwen en meisjes dragen hoeden. Hier en daar wordt een oranje sjerp gedragen.
- Aan de linkerkant staat mogelijk burgemeester P. Olij, met hoge hoed.
- Links en rechts zijn stellages voor de spelen te zien. In het midden op een balk of een turn-brug staan twee jongens van de gymnastiekvereniging Sparta die opgericht was in 1905. De jongens van Sparta zijn te herkennen aan hun witte broek en een riem om hun middel.
- Een groepje jongens draagt de toegangskaartjes vastgespeld op hun pet.
- Pauw die het jaar daar voor gemeente secretaris is geworden, staat ook op de foto.

Kinderspelen en volksspelen

Koningin Wilhelmina met Juliana

1909. Feest naar aanleiding van de geboorte van prinses Juliana. Muziekuitvoering van de zangvereniging ‘Soli Deo Gloria’ bij het Tolhuis. De dirigent was H. v.d. Horst. Ergens tussen de mensen staat Antje Mulder met haar vriendin. Een aanbidder heeft een hartje boven haar hoofd getekend.

30 april 1909: Juliana geboren

Een troonopvolger liet op zich wachten. Wilhelmina had een aantal miskramen gekregen en de angst voor een vreemde troonpretendent nam toe. In het sociaaldemocratische dagblad 'Het Volk' stond dat er verschil van mening was over de vraag welke *'Duitscher snoeshaan'* de troon moest bestijgen wanneer de koningin kinderloos zou overlijden. De hele discussie was koren op de molen van de socialisten. 'Het Volk' sprak zich openlijk voor de republiek uit als Wilhelmina kinderloos zou overlijden. Groot was dan ook de vreugde toen eind 1908 de zwangerschap in de Staatscourant bekend gemaakt werd.

Ook in de Tweede Kamer werd de zwangerschap gemeld. Troelstra, de leider van de S.D.A.P. in de tweede Kamer, juichte niet. Geen felicitaties van zijn kant. Het hele land en bijna alle dagbladen vielen over hem heen. Ook in eigen kring was er kritiek. Troelstra schreef drie artikelen om zich te verdedigen. Hij schreef dat de bourgeoisie alleen maar oog had voor '*een vorstelijke kraamkamer'*, de sociaaldemocratie wilde zich bekommeren om '*de duizenden proletariërkinderen zonder wieg'*. Bij de verkiezingen van juni 1909 mocht de Kamerleden van de S.D.AP. blij zijn dat zij hun zetels behielden. Groei zat er niet in.

Juliana werd in de ochtend van 30 april 1909 geboren. De vreugde in het paleis en in het land was groot. Zelfs het feit dat er een prinses geboren was en geen prins drukte de pret niet. Met elke troonopvolger was men blij.

In de raadsvergadering van Buiksloot van 14 mei 1909 opende de voorzitter staande de vergadering met een kort woord ter inleiding:

> '*'t Is heden de eerste vergadering na de geboorte van Prinses Juliana. Viel door hem in deze gemeente met genoegen te constateren de steeds stijgende belangstelling in ons vorstenhuis, hij spreekt den wensch uit dat die belangstelling steeds moge blijven toenemen vooral nu door de geboren Prinses.'*

Koninginnedag werd dat jaar zo mogelijk met nog meer enthousiasme gevierd.

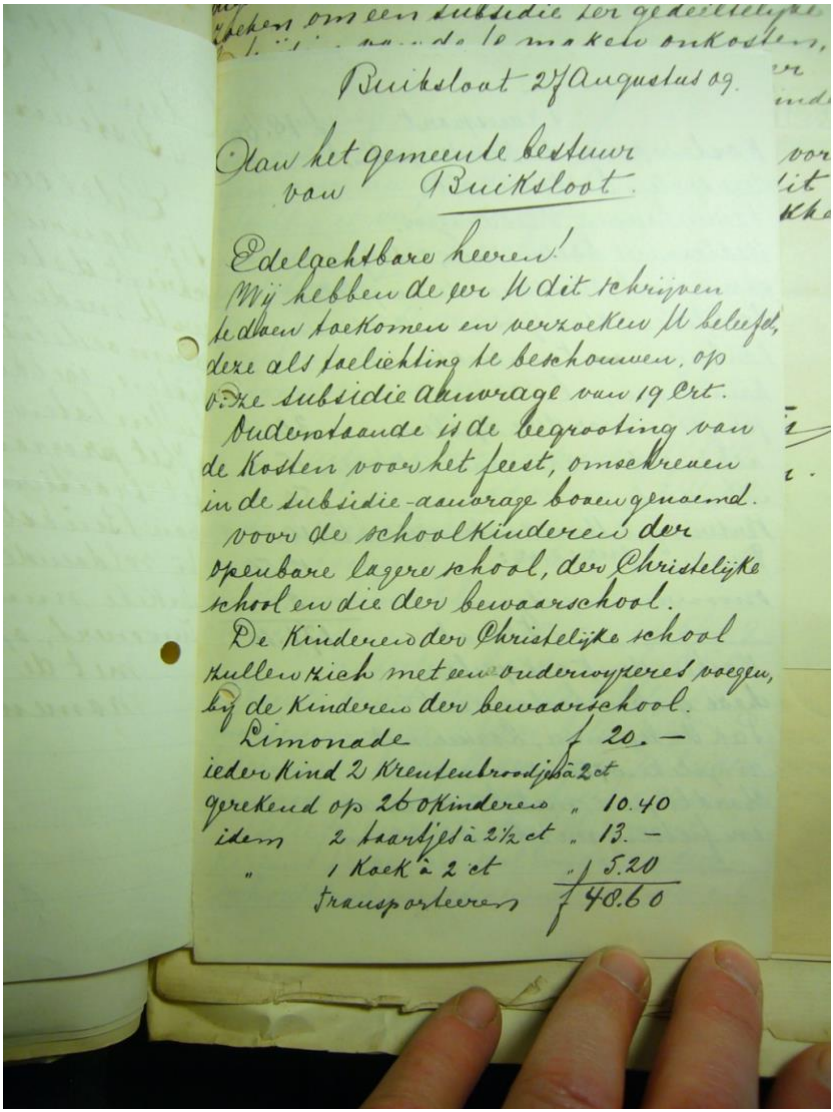

Buiksloot 27 Augustus 09.

Aan het gemeente bestuur
van Buiksloot.

Edelgachtbare heeren!
Wij hebben de eer U dit schrijven te doen toekomen en verzoeken U beleefd, deze als toelichting te beschouwen, op onze subsidie aanvrage van 19 ct.
Onderstaande is de begrooting van de Kosten voor het feest, omschreven in de subsidie-aanvrage bovengenoemd.
voor de schoolKinderen der openbare lagere school, der Christelijke school en die der bewaarschool.
De Kinderen der Christelijke school zullen zich met een onderwijzeres voegen, bij de Kinderen der bewaarschool.

Limonade		ƒ 20.—
ieder Kind 2 Krentenbroodjes à 2 ct		
gerekend op 260 Kinderen	„	10.40
idem 2 taartjes à 2½ ct	„	13.—
„ 1 Koek à 2 ct		„ 5.20
transporteeren		ƒ 48.60

1909. De brief van secretaris H. Smit. Voorzitter was K.F.Putters.

Koninginnedag 1909

In 1908 was er door B&W geen subsidie voor de kinderspelen gegeven. Het hoofd Joh. S. de Groot besloot de kinderen daarom vrij te geven. Hij schreef aan de burgemeester:

> '*Het hoofd der school heeft de eer U kennis te geven, dat hij, aangezien geenerlei middelen tot feestelijke herdenking van den Koninginnedag met de kinderen van de openbare school zijn verstrekt, van zijne bevoegdheid, hem bij het leerplan verleend- den leerlingen den 31 sten Augustus vacantie te geven – gebruik gemaakt heeft.'*

In 1909 vroeg de vereniging Koninginnedag opnieuw subsidie. Raadslid Veenstra wilde net als in 1907 weer een subsidie van f 50 geven. Raadslid Oldendorp maakte nog eens duidelijk dat hij tegen subsidie voor volksspelen was. Subsidie voor het trakteren van de kinderen vonden de meeste raadsleden geen probleem. En dan wilde men wel zeker weten dat alle kinderen (ook die van de christelijke school!) getrakteerd werden.
De opbrengst van de intekenlijsten was f 146,09 en misschien kwam daar nog f 10 bij. Het nadelige saldo was dus f 85,01. De vereniging hoopte op subsidie en benadrukte nog eens dat het de bedoeling was dat ieder kind en iedere inwoner van Buiksloot dit feest kon meevieren.
Raadslid Kater vond het jammer dat het opgehaalde bedrag niet zo hoog was. Hij had gehoopt dat:

> *'zij die het altijd doen voorkomen met Vorstenhuis en Oranjefeest veel op te hebben dieper in hun zak hadden getast'.*

De vereniging stuurde een toelichting op de subsidieaanvraag:

> *Onderstaande is de begrooting van de kosten voor het feest, omschreven in de subsidie-aanvrage boven genoemd voor de schoolkinderen der openbare lagere school, der Christelijke school en die der bewaarschool. De kinderen der Christelijke school zullen zich met een onderwijzeres voegen bij de kinderen der bewaarschool.*

Limonade	*ƒ 20,-*
Ieder kind 2 krentenbroodjes a 2 ct	
gerekend op 260 kinderen a 2 ct	*ƒ 10,40*
idem 2 taartjes a 2½ ct	*ƒ 13,-*
idem 1 koek a 2ct	*ƒ 5,20*
transporteeren	*ƒ 48,60*

Prijzen voor de mooiste kostuums.

31 augustus 1909.
De broertjes Jacob (1901) en Lambertus Gorter (1903) voor de bakkerij (A3) met in de winkel hun vader. Ze wonnen de eerste prijs met de gekostumeerde optocht. Jacob beeldde winter uit en Lambertus zomer. Hun kostuums waren door hun tantes Marie en Agaat de Haas gemaakt.

Programma kinderspelen

De spelletjes voor de kinderen zijn jarenlang ongeveer hetzelfde gebleven:

- *Perenhappen*
- *Baldragen*
- *Wedloop met hindernissen*
- *Eidragen op een lepel*
- *Blokjes rapen*
- *Zaklopen*
- *Tonlopen*
- *Touwtrekken*
- *Kruiwagenspel*

Peren waren er in augustus in overvloed. Vermoedelijk ging het net als koekhappen en moest de peer zonder handen gegeten worden. (Een peer is in tegenstelling tot een appel zwaarder dan water, dus lijkt het mij geen goed idee om perenhappen in water te doen.)
Baldragen, waarschijnlijk met z'n tweeen de bal op twee stokken dragen.
Wedloop met hindernissen.
Eidragen op een lepel, meestal met een rauw ei dat op een lepel gelegd werd naar de overkant lopen. Om het moeilijker te maken kon je de lepel ook in de mond dragen.
Blokjes rapen. Echt een spel voor de kleintjes. Je moest heen en weer rennen en zoveel mogelijk blokjes verzamelen.
Zaklopen, een wedstrijd doen met je benen in een juten zak. Je moest de goed omhoog houden om struikelen te voorkomen.
Tonlopen. Je moest op de ton staan en met je voeten voorzichtig de ton vooruit rollen.
Touwtrekken gebeurde met z'n tweeen of met twee ploegen.
Kruiwagenspel. Je moest zo snel mogelijk iets over brengen met een kruiwagen.

De kosten werden beraamd op:

Prijzen voor deze spelen	*ƒ 30,-*
Het in orde maken van het terrein	*ƒ 15,-*
Muziek	*ƒ 50,-*
Verteringen muzikanten en veldwachters enz:	*ƒ 10,-*
Drukwerk	*ƒ 12,50*
Onvoorziene uitgaven	*ƒ 5,-*
Totaal	*ƒ 171,10*

Oefening voor de gondelvaart

Marie, Piet, Thomas en Agaat de Haas met hun nichtje en neefjes Maria, Jacob en Lambertus Gorter in ‘de Roerdomp’ achter het huis (A 34) van de familie de Haas. Vader en moeder De Haas kijken toe vanachter het hek. Het hondje heette Pukkie. Waren ze aan het oefenen voor de gondelvaart?

Programma volksspelen

Voor de volwassenen werden de volgende ‘volksspelen’ en activiteiten georganiseerd:

- *Pak de leuning*
- *Lorrie met ringsteken*
- *Ton kruien*
- *Hardloopen met hinderenissen*
- *Fietsen met hindernissen*

Er werd zelfs een draaimolen op het feestterrein geplaatst.
De kosten werden beraamd op:

Aan prijzen, waaronder begrepen zijn prijzen voor eene gecostumeerde optocht met versierde rij-en voertuigen en eene verlichte gondelvaart	*f 25*
Terrein in orde maken	*f 20*
Drukwerk	*f 5*
Onvoorziene uitgave	*f 20*
	f 70

De gekostumeerde optocht is te zien op de foto’s uit 1907. Een bonte optocht trok ‘s ochtends door het dorp. Versierde fietsen, kinderwagens, poppenwagens en paard-en-wagens. Na afloop werden de prijzen uitgereikt.
‘s Avonds was er een verlichte gondelvaart. De zon ging rond 20.30 uur onder. Het zal een mooi gezicht geweest zijn al die verlichte roeiboten, vletten, melkschuiten enz. in het donker door de slootjes van Buiksloot.
‘Schuitemakers Purmerender Courant’, 5 september 1909:

> ‘*Tot slot nog een gondelvaart door de Meersloot doch men kon wegens de wind niet het kanaal op varen, hetgeen wel jammer was. Zo is dus het lang verwachtte Koninginnefeest weder achter den rug en het is voor ieder, voornamelijk voor de kinderen te hopen date en volgenden keer het weer gunstiger is als het thans was.’*

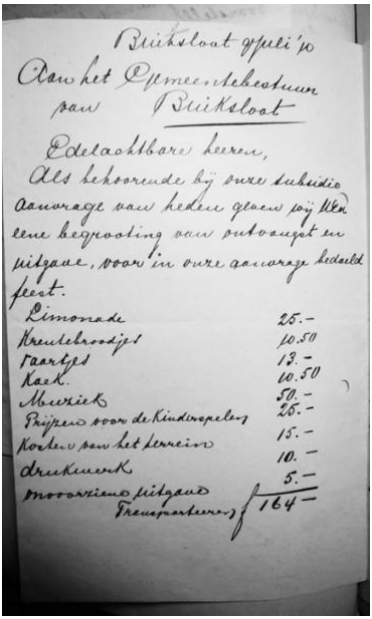

Buiksloot 9 juli '10

Aan het Gemeentebestuur
van Buiksloot

Edelachtbare heeren,

Als behoorende bij onze subsidie aanvrage van heden geven wij UEd eene begrooting van ontvangst en uitgave, voor in onze aanvrage bedoeld feest.

Limonade	25.-
Krentebroodjes	10.50
Taartjes	13.-
Koek	10.50
Muziek	50.-
Prijzen voor de Kinderspelen	25.-
Kosten van het terrein	15.-
drukwerk	10.-
onvoorziene uitgave	5.-
Transporteeren	f 164.-

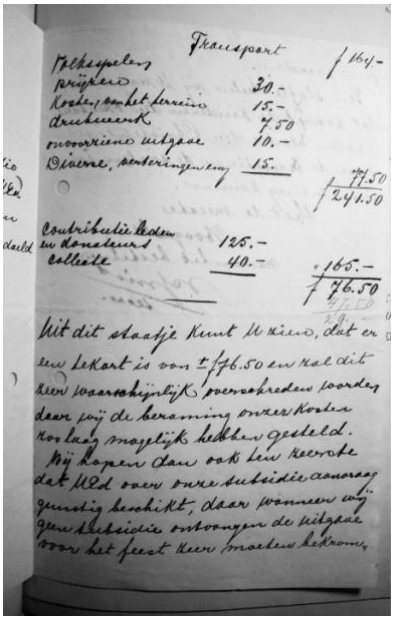

Transport		f 164.-
Volksspelen prijzen	30.-	
Kosten van het terrein	15.-	
drukwerk	7.50	
onvoorziene uitgave	10.-	
Diverse, verteringen enz	15.	
		f 77.50
		f 241.50
Contributie leden en donateurs	125.-	
collecte	40.-	
		f 165.-
		f 76.50

Uit dit staatje kunt U zien, dat er een tekort is van ± f 76.50 en zal dit zeer waarschijnlijk overschreden worden daar wij de beraming onzer kosten zoo laag mogelijk hebben gesteld.

Wij hopen dan ook ten zeerste dat UEd over onze subsidie aanvraag gunstig beschikt, daar wanneer wij geen subsidie ontvangen de uitgave voor het feest zeer moeten bekrom-

Begroting 1910

Limonade	25,00
Krentebroodjes	10,50
Taartjes	13,00
Koek	10,50
Muziek	50,00
Prijzen voor de Kinderspelen	25,00
Kosten van het terrein	15,00
Drukwerk	10,00
Onvoorziene uitgaven	5,00
Transporteeren	**164,00**
Volksspelen prijzen	30,00
Kosten van het terrein	15,00
Drukwerk	7,50
Onvoorziene uitgaven	10,00
Diverse verteeringen enz.	15,00
Samen	**77,50**

f 164 + f 77,50 = f 241,50

Inkomsten: contributie leden f 125 en collecte f 40.

Een tekort van f 76,50.

Vereniging en begroting 1910

De ‘Vereeniging Koninginnedag’ werd goedgekeurd bij Koninklijk Besluit d.d. 7 Januari 1910. Voorzitter was J. Warmelink, secretaris H. Smit en penningmeester J. de Logie. Er waren leden en donateurs en er werd huis aan huis gecollecteerd met twee lijsten en een bus. Er moest met veel gevoeligheden rekening gehouden worden!

> *‘Ter toelichting deelen wij UEd mede, dat wij in deze gemeente Een lijst met bijdragen voor het kinderfeest en 1 lijst voor een bioscopevoorstelling met de bemerking daarbij, dat deze voorstelling geheel gescheiden is van de kinder- en volksspelen.*
> *De kosten van deze bioscopevoorstelling zullen f 80 bedragen.*
> *De inteekenlijst voor het kinderfeest geeft een ontvangst aan van f 24,25.*
> *De opbrengst per bus is groot f 27,33½. Ingekomen per inteekenlijst bioscope-voorstelling f 44,05, terwijl nog toezegging is gedaan voor f 21,35. Wanneer wij nu het geld, ontvangen per bus, voegen bij de ontvangst voor de kinderfeesten, dan hebben wij hiervoor ontvangen f 24,25 + f 27,33½ = f 51,58½. Deze berekening is geheel ten voordeele van het kinderfeest, daar ook geld in de bus is gekomen voor de bioscope-voorstelling.’*

Uiteindelijk bleek het tekort f 64,91½ te zijn en dus hoopte de vereniging op subsidie. De raad besloot net als het jaar daarvoor f 50 subsidie te geven.
Het feest zou gehouden worden op het gemeenteland en acht dagen van tevoren wilde men beginnen met de opbouw van het feestterrein. Daar kwam een ‘ververschingstent’ waar alcoholhoudende dranken (geen sterke drank) verkocht mochten worden.

In 1911 waren de prijzen opgelopen en er dreigde weer een tekort:

> ‘*Het zou ten zeerste te betreuren zijn, indien wij, staande voor zoo’n tekort, ons feest aan alle zijde moeten bekrimpen, daar ons inziens 31 Augustus, de dag is van bijna algemeene feestvreugde in hert bijzonder voor Buiksloot, wiens eenigste feestdag, de Koninginnedag is.’*

Ze kregen opnieuw f 50 subsidie voor het kinderfeest.
Nieuw was een avondfeest, waarvoor de beraamde kosten f 20 waren.
In 1912 bleef de subsidie f 50.

Honderd jaar onafhankelijk

Gedenkplaat van Neêrlands Onafhankelijkheid 1813-1913 met afbeeldingen van verschillende gebeurtenissen uit 1813 en portretten van Willem I, Van Limburg Stirum, Van Hogendorp en Van der Duyn van Maasdam. (De plaat was 22.4 cm bij 35cm)

Buiksloot. Maandag j.l., de Onafhankelijkheidsdag, werd ter gelegenheid van het eeuwfeest de kinderen der openbare- en bijzondere school, van gemeentewege een keurige gedenkplaat verstrekt, voorstellende de landing van Prins Willem van Oranje te Scheveningen. Voor weinig geld zijn reeds mooie lijsten voor deze plaat te bekomen. In lijst blijft de plaat het beste bewaard en vormt voor de kinderen later, een aangename herinnering aan de schooljaren.

De Waterlander, 22 november 1913

Gedenkplaat 1813-1913

In 1913 was het 100 jaar geleden dat de Noordelijke Nederlanden onafhankelijk werden van de Franse overheersing. Die bevrijding werd aangedikt tot een nationale gebeurtenis. Men suggereerde dat Nederland zich toen eendrachtig rond de Oranjetroon had geschaard en benadrukte de verbintenis met de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. De koning werd voorgesteld als een directe afstammeling van Willem van Oranje.
Binnen roerige omstandigheden in Europa greep Nederland bij de viering terug op de heldendaden van vroeger: de Tachtigjarige Oorlog, de Gouden Eeuw, de schilderkunst van Rembrandt, Frans Hals en anderen en de oorlogen met Engeland en Frankrijk. Ook de strijd tegen de Belgen en het koloniseren van Indië werden als heldendaden gevierd.

De kinderen van de openbare school zouden een gedenkplaat krijgen. Daar was f 40 voor begroot. Raadslid De Boer vroeg in de raad of de kinderen van de bijzondere school ook een plaat kregen. Het antwoord van de burgemeester was: '*Ja, voor zo ver ze in Buiksloot wonen.'* Raadslid Molenmaker vond het treurig dat een scheiding gemaakt werd, terwijl de kosten slechts weinig zouden zijn. Burgemeester Wiersma was het daar niet mee eens, want de kinderen van de bijzondere school kwamen grotendeels uit andere gemeenten en op de openbare school was dat niet het geval. Er volgde een discussie. Raadslid Groot was het met de burgemeester eens, maar Molenmaker gaf niet op. Hij wilde '*bij een gedeeltelijke ronddeeling van den meester teleurstelling bij andere kinderen voorkomen.'* Molenaar deed zijn best, maar kreeg geen steun. In de volgende vergadering kwam dit bericht binnen:

> *'Het Bestuur der Bijz. School heeft voor de kinderen buiten deze gemeente wonende, het benoodigde aantal aangekocht, zoodat nu alle kinderen een gedenkplaat verkrijgen.'*

Rechts: Thomas de Haas, de broer van Marie en Agaat.

Marie en Agaat de Haas die enthousiast voor de optocht aan het werk gingen.

Koninginnedag en Onafhankelijkheidsfeest

De ‘Vereniging Koninginnedag’ vroeg zoals elk jaar om subsidie:
Uit de brief van de secretaris:

> *‘Uit deze begrooting zult U bemerken, dat er een vermoedelijk tekort is van f 165.*
> *Dat het tekort zooveel hooger is dan vorige jaren, vindt zijn oorzaak in het besluit der vereeniging, om op den Koninginnedag ook te vieren het honderd jarig bestaan onzer onafhankelijkheid.*
> *Wij zullen daarom trachten het feest zoo luisterrijk mogelijk te doen zijn, en hopen ten zeerste op uwen geëerden financieelen steun, bestaande in eene flinke subsidie, opdat ook wij Buiksloters in navolging van zoo vele gemeenten, een schitterend feest kunnen vieren ter herdenking van onze onafhankelijkheid en ter eere onzer geliefde Koningin.’*

Begroting:

> Kinderfeest f 255,
> Optocht en avondfeest f 160.
> Samen f 415.
> Contributie, donateurs en de opbrengst lijsten f 250. Nadelig saldo f 165.

De maand november was niet geschikt voor het vieren van een feest dus werden Koninginnedag en Onafhankelijkheidsdag samen gevierd in augustus. Voor het kinderfeest gaf de raad de gebruikelijke f 50 en ook het onafhankelijkheidsfeest kreeg f 50 subsidie. Burgemeester Wiersma zou het beter gevonden hebben als de commissie bij de burgerij was rondgegaan om geld te vragen voor het feest. Hij vroeg zich af of de mensen wel voor het feest voelden.
Aan acht dames lag het niet; zij gingen enthousiast aan het werk om van het feest een succes te maken. Op 22 Augustus schreef Marie de Haas, hoofd van de bewaarschool, aan de burgemeester:

> *‘Eenige dames hebben n.l het plan opgevat een aantal meisjes verschillende groepen te laten voorstellen in den optocht met het a.s. Koninginnefeest. Een der dames had haar huis beschikbaar gesteld om die meisjes te ontvangen en verschillende dingen met hun te bespreken, doch die heeft zich te elfder ure van alles terug getrokken en nu was ons vriendelijk verzoek of wij voor een paar avonden de bewaarschool mogen gebruiken daar er anders geen gelegenheid is om bij elkaar te komen. Vanavond om 8 uur zouden wij gaarne vergaderen.’*

‘Geen bezwaar’ staat op de brief geschreven.

DE WATERLANDER

Nieuws- en Advertentieblad

voor: Nieuwendam, Buiksloot, Broek in Waterland, Durgerdam, Edam, Holysloot, Den Ilp, Ilpendam, Kadoelen, Katwoude, Landsmeer, Monnikendam, Oostzaan, Purmerland, Purmerend, Ransdorp, Scheiingwoude, Schouw, Uitdam, Watergang, Zunderdorp en Zuiderwoude.

Waarin is opgenomen Waterlandsch Nieuws- en Advertentieblad.

Dit blad verschijnt iedoren Zaterdag.
Prijs per 3 maanden f 0.45, franco per post f 0.55.
Losse nummers 3 cent per stuk.
Klachten over het bezorgen te richten a.d. administratie.

Uitgevers: SIEZEN & SMIT.
Bureau: Nieuwendammerdijk A 70, Buiksloot.

Inzending van advertenties tot Donderdagavond.
Advertentiën van 1—5 regels 50 ct., elke regel meer 10 ct.
3 maal plaatsing van dezelfde advertentie tegen 2 maal berekend
Groote letters naar plaatsruimte. — Reclames 15 ct. per regel
Bij abonnement van een aantal regels belangrijke korting.

Buiksloot. Op schitterende wijze heeft men hier op den Koninginnedag feestgevierd, ter herdenking van onze 100-jarige Onafhankelijkheid en ter gelegenheid van H. M. verjaardag.

Reeds vroeg werd het feest ingeluid door klokgelui en door fanfares en volksliederen gespeeld van den torentrans. De optocht welke hier jaarlijks gehouden wordt was dit keer bijzonder luisterrijk. Voorafgegaan door een historisch gedeelte voorstellende: Prins Maurits met gevolg, bestaande uit een 20-tal gecostumeerde en geharnaste personen waarvan een twaalftal te paard, werd de optocht door zegewagens, vele versierde rij- en voertuigen, groepen, personen etc. gevolgd, waarachter zich de kinderen van de scholen met het onderwijzend personeel aansloten. Het geheel opgeluisterd door het Waterlandsche fanfarecorps, was zeer schilderachtig en genoot van de toeschouwers groote belangstelling.

Vooraf was door den Burgemeester, Prins Maurits met gevolg verwelkomd, waarop Z. K. H. den Burgemeester en den bewoners van Buiksloot dank bracht, voor de hartelijke ontvangst.

Na de optocht, die ongeveer te 12 uur werd ontbonden hoog de feestcommissie aan de ere-

Onafhankelijkheidsfeest in De Waterlander

De Waterlander 6 september 1913:

Buiksloot. Reeds vroeg werd het feest ingeluid door klokgelui en door fanfares en volksliederen gespeeld van den torentrans. De optocht welke hier jaarlijks gehouden wordt was dit keer bijzonder luisterrijk. Voorafgaande door een historisch gedeelte voorstellende: Prins Maurits met gevolg, bestaande uit een 20-tal gecostumeerde en geharnaste personen waarvan een twaalftal te paard, werd de optocht door zegewagens, vele versierde rij- en voertuigen, groepen, personen etc. gevolgd, waarachter zich de kinderen van de scholen met het onderwijzend personeel aansloten. Het geheel opgeluisterd door het Waterlandsch fanfarecorps, was zeer schilderachtig en genoot van de toeschouwers groote belangstelling.

Vooraf was door den Burgemeester, Prins Maurits met gevolg verwelkomd, waarop Z.K.H. den Burgemeester en den bewoners van Buiksloot dank bracht, voor de hartelijke ontvangst.

Na de optocht, die ongeveer te 12 uur werd ontbonden bood de feestcommissie aan de eerecommissie, jury, Prins Maurits en gevolg etc. de eerewijn aan.

Door den voorzitter van het uitvoerend comité werd een dronk gewijd aan H.M. de Koningin, beantwoord door den Edelachtbaren heer Burgemeester, als vertegenwoordiger van H.M., tevens bracht Z.Ed.Achtbare onder kernachtige woorden een dronk aan onze onafhankelijkheid.

Tegen half twee begonnen de verschillende kinderspelen op het feestterrein, waarvoor een groote belangstelling werd getoond. Bij het ontsteken van het Japansche dagvuurwerk werd een der bestuursleden licht gekwetst.

Te 7 uur had de prijsuitdeeling plaats in het koffiehuis Noord-Holland. De 1ste prijs voor versierde voertuigen werd toegekend aan de zegewagen DE Elf Provincien; 2e prijs aan de zegewagen van Mej. C. de Groot (Vredes-Engel); 3de prijs aan den heer C.Bakker (met bloemen versierde fiets).

Mooiste en aardigste costuums: 1e prijs verwierf, de jongej. M. Groen (het postzegelmeisje); 2de prijs jongej. B. van Kemjen???p (Napoleon); 3de prijs jongej. Tiebout (Page).

Groepen: 1e prijs wed toegekend aan 22 meisjes met staf, vormende de woorden 'Leve Koningin Wilhelmina' ; 2de prijs, jongej. Van Vuure en Schreuder (de Gelaarsde Kat); 3de prijs, een 7-tal dames in Noorsche klederdracht.'

1913. Historische optocht. Achter de ruiters staat veel publiek te kijken.

Het spiegelgevecht

De Waterlander beschreef voor zijn lezers op 30 augustus 1913 hoe het spiegelgevecht zou gaan, zodat ze het beter zouden kunnen volgen. In de optocht zouden zegewagens meerijden en 's avonds zouden die met verschillende kleuren Bengaals vuur worden belicht.

'Met tromgeroffel wordt aangetreden. Het leger ligt verdekt opgesteld. De generale staf zit om een tafeltje kaarten te bestudeeren.
In de stad slaat een klok.
De verspieders worden uitgezonden. Als zij de voorposten van het fort genaderd zijn, roept de wacht 'werda'. De verspieders springen op, schoten vallen, een der verspieders valt dood, anderen vluchten terug en brengen rapport uit aan de generale staf.
Intusschen van het fort enkele kanonschoten. Door de schoten wordt de generale staf opmerkzaam en zenden ijlboden naar de afdeelingen af. Verspieders komen terug en rapporteeren een dode. Van uit het fort worden seinlichten gegeven. De ambulance trekt uit om den dode te halen, als hij op de baar ligt wordt een magnesiumfakkel ontstoken. Wanneer de ambulance binnen is, vertrekt het leger. Kort daarna kanongebulder en geweervuur en, als het leger dicht bij het fort is, geweldig vuur, waardoor het leger wordt teruggeslagen. Dan wordt verzamelen geroffeld en gaat men over tot een gezamelijken aanval. Kort voor de vesting nog eens halt houden om te vuren, daarna onder hoera-geroep het fort bestormen. De vlag wordt geheschen en de muziek speelt het Wilhelmus.'

Maar het liep anders:

Na afloop werd door Waterlandsch fanfarecorps een concert gegeven, terwijl de verschillende zegewagens op het feestterrein met bengaals vuur werden verlicht.
Hierna nam het spiegelgevecht een aanvang, dat gedeeltelijk mislukte, daar in de vesting het vuurwerk dat dienen moest om den aanval af te slaan, door onbekendheid in brand geraakte, zoodat in het fort al spoedig gebrek aan amunitie kwam. De overgave van het fort werd daardoor zeer roemloos. Gelukkig liep echter alles zonder ongelukken af. Tot laat in de nacht bleef men feestvieren. Geen enkele wanklank verstoorde de vreugde, zoodat men het vuurwerk, ……(deze zin is niet goed afgemaakt)

M.H.Laddé, fotograaf op de Nieuwendijk in Amsterdam, had in 1900 toestemming van H.M. de Koningin gekregen tot het oprichten van een ijzeren gebouwtje aan het Westeinde waar gereed klein- en salonvuurwerk opgeslagen mocht worden.

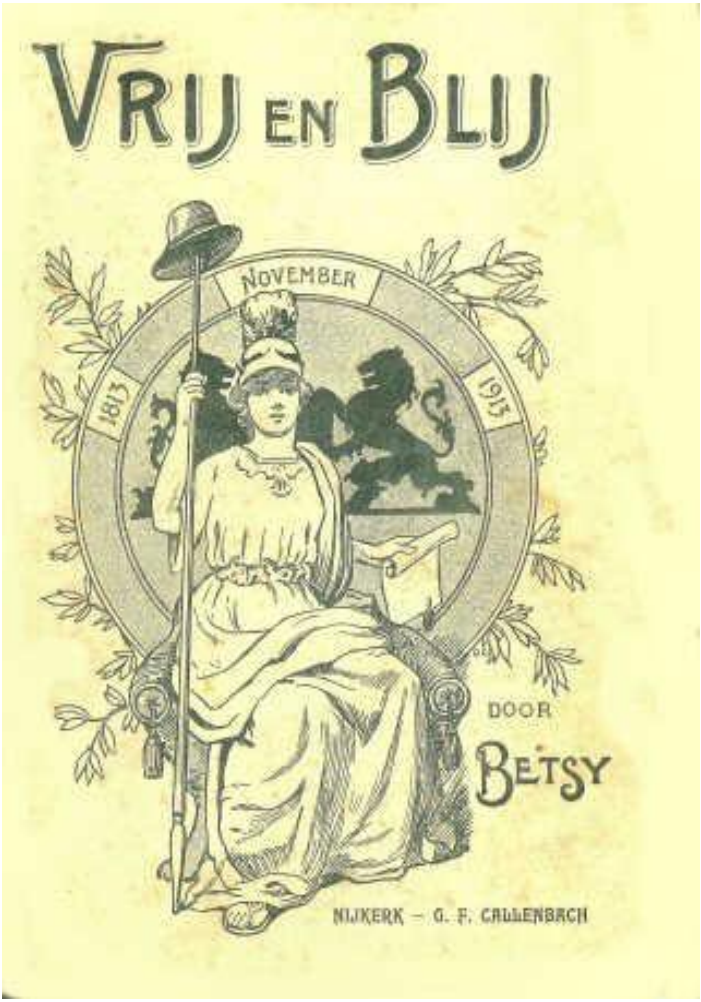

Vrij en Blij 1813 NOVEMBER 1913 door Betsy
Uitgave Nijkerk - G.F.Callenbach
Met zwart-wit platen

1813-1913 Neêrlands herstelde afhankelijkheid

De gereformeerden reageerden aan het einde van de negentiende eeuw niet onverdeeld enthousiast op Koninginnedag. Naar hun mening had de viering meer weg van een kermis met een dansende en joelende menigte. Men hield liever vast aan de traditionele herdenking van de historische Oranjes.

Callenbach, de grootste uitgever van zondagsschool-boekjes, gaf in 1913 het boekje *'VRIJ en BLIJ'* uit ter gelegenheid van het eeuwfeest van 'Neêrlands herstelde Onafhankelijkheid'. Het was geschreven door Betsy (van vrouwelijke auteurs werd vaak alleen de voornaam genoemd).
Betsy, die veel over het koningshuis schreef, riep de jeugd op om toch vooral trouw te blijven aan Oranje. Ze gaf als een dwingend advies:

> '*Laat nooit een andere kleur je borst sieren, Hollandsche Jongens en Meisjes! Het 'Rood', als leus, moet altijd het 'Wit-Blauw' naast zich hebben, denkt er aan, ook als je man en vrouw geworden zijt….'*

De angst voor de 'rooien' (de socialisten) zat er in 1913 goed in. Ook Tazelaar, bestuurslid van zondagschoolvereniging 'Jachin'die boeken voor gereformeerde kinderen keurde, waarschuwde in zijn herdenkingsboekje *'God redde Nederland'* voor de revolutiekoorts. Om zijn lezertjes duidelijk te maken hoe gevaarlijk het socialisme was, vergeleek hij het met een broertje dat door zware koortsen ziek was:

> '*de koorts doet hem onrustig heen en weer woelen, de oogen staan wild in het hoofd. Allerlei wartaal wordt door hem gesproken.'*

De moeder zit schreiend bij het bed van haar kind. Uiteindelijk brengen de medicijnen die de dokter voorschrijft redding. De dokter was *'het middel in Gods hand, dat de kranke van den oever des doods teruggebracht'*. Het koningshuis was volgens Betsy het symbolische medicijn dat God aan Nederland gaf.

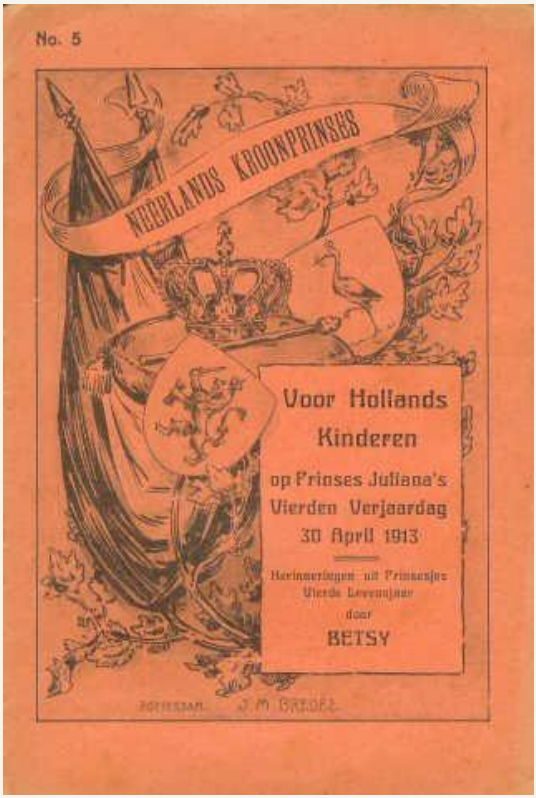

.

NEERLANDS KROONPRINSES,
Voor Hollands kinderen
Op Prinses Juliana's Vierden verjaardag
30 april 1913.
Herinneringen uit Prinsesjes Vierden
Levensjaar,
door BETSY.
Rotterdam J.M.Bredée

Prinses Juliana 4 jaar oud

Vaderlandsliefde

Het lezen van zondagsschoolboekjes werd door dominees en kerkbestuurders beschouwd als een wezenlijk onderdeel van de christelijke opvoeding. Ze waren niet alleen bestemd voor welgestelde en gelovige families, maar juist ook voor eenvoudige en niet-religieuze gezinnen. De inhoud moest het geloven en het denken van de kinderen in de juiste richting sturen. Veel zondagsschool-boekjes gingen daarom over het roemrijke vaderlandse verleden en ze waren doordrenkt van christelijke idealen.
Een fraai voorbeeld is het in 1898 uitgegeven boek '*'t Blijft "Oranje Boven!" 1544-1898. Van een oud Vorstenhuis en van eene jonge Vorstin'*. Het verscheen ter gelegenheid van het kroningsfeest van prinses Wilhelmina en was geschreven door Elisabeth (pseudoniem van Wilhelmina Knottnerus). De Jongelingsbode van 12 mei schreef over dit boek:

> *'Voor Zondagsscholen, Dagscholen en Vereenigingen zagen we ter uitdeeling en verspreiding nog geen beter' gedenkboek. Het boek was 'echt Vaderlandsch en Christelijk bovenal'.'*

De inhoud bestond uit verhalen over *'Neêrlands vorstenhuis'*.
In 1909 beschreef Betsy uitgebreid de doop van Juliana. Ze vertelde de lezertjes dat hun broertjes en zusjes ook gedoopt waren:

> *'En al gaat dat bij ons zoo mooi niet als bij ons Prinsesje, de zaak zelf is er toch niets minder verheven en heilig om. Voor den Heer zijn alle kinderen gelijk, of de moeder een Koningin is of een werkvrouw'.*

In 1913 schreef Betsy een boekje over Juliana die vier jaar werd.

Op *'Julianadag'* werd door de *Vereeniging Koninginnedag* van Buiksloot in koffiehuis Noord Holland een bioscoopvoorstelling gehouden voor de schoolkinderen. De Fa. Merkelbach (Laddé) vertoonde leuke films die de kinderen deed 'schateren van 't lachen'. De kinderen van de bewaarschool mochten niet naar de voorstelling, maar kregen Kwatta chocolade.
De vereniging vroeg de ingezetenen de vlaggen op de verjaardag van Juliana te laten wapperen.

Koninginnedag 1932. Jan Dam verkoopt kaartjes aan de dames De Haas bij de ingang van het feestterrein. Hij was een bestuurslid van het eerste uur.

Buiksloot. Donderdagavond hield de Vereeniging Koninginnedag hare jaarvergadering, waarbij ook de dames uitgenoodigd waren. Uit het verslag van den secretaris vernamen wij dat de vereeniging zich in bloei mag verheugen.

De penningmeester ontving op de mededeeling, dat de kas met een batig saldo van f 0.95 sloot, een welverdiend warm applaus. Als bestuursleden werden herkozen de heeren Wamelink, de Logie, Dam en Horjus en gekozen de heer Joh. Groot.

Na het sluiten van het officieele gedeelte van den avond, bleef men nog onder genot van muziek en zang en het spelen van enkele spelletjes als huppelen, hinkelen en kegelen, gezellig eenige uren bijeen.

De Waterlander, 4 oktober 1913

Voorlopig laatste Koninginnedag

Wie waren de mannen (en vrouwen) achter dit spektakel?
Het bestuur van de Vereniging Koninginnedag kwam op donderdag 2 oktober 1913 bijeen voor de jaarvergadering. Ook de dames waren uitgenodigd.

Men kon tevreden terugkijken op het feest. Het enthousiasme was groot geweest en het aantal leden was gegroeid.
De penningmeester deelde mee dat de kas met een batig saldo van 95 cent was gesloten. Hij kreeg een warm applaus, want bij het maken van de begroting was gerekend op een tekort van f 165.
Toen volgde de verkiezing van het bestuur.
Herkozen werden de heren J. Wamelink, J. de Logie, J. Dam en Horjus. Nieuw gekozen werd de heer Joh. Groot.
De dames De Logie en Smit hadden meegedaan met het groepje dames dat een aantal avonden in de bewaarschool bijeengekomen was om groepjes meisjes te helpen zich voor te bereiden voor de optocht.

Na afloop van de jaarvergadering was het een vrolijke boel:

> '*Na het sluiten van het officieele gedeelte van den avond, bleef men nog onder het genot van muziek en zang en het spelen van enkele spelletjes als huppelen, hinkelen en kegelen, gezellig eenig uren bijeen.'*
> (De Waterlander van 4 oktober 1913)

Het was voorlopig de laatste keer dat Koninginnedag was gevierd. Op 1 augustus 1914 verklaarde Duitsland aan Rusland de oorlog en twee dagen later volgde de Duitse oorlogsverklaring aan Frankrijk. In de dagen daarna werd Belgie onder de voet gelopen en dat bracht op 4 augustus ook Engeland in de strijd. Nederland dat op 1 augustus gemobiliseerd was, kreeg op 3 augustus te horen dat Duitsland de neutraliteit zou eerbiedigen. Maar daar durfde men niet op te vertrouwen. Alle feestelijkheden werden afgelast en pas in 1920 werd Koninginnedag opnieuw in Buiksloot gevierd.

Na de wereldoorlog

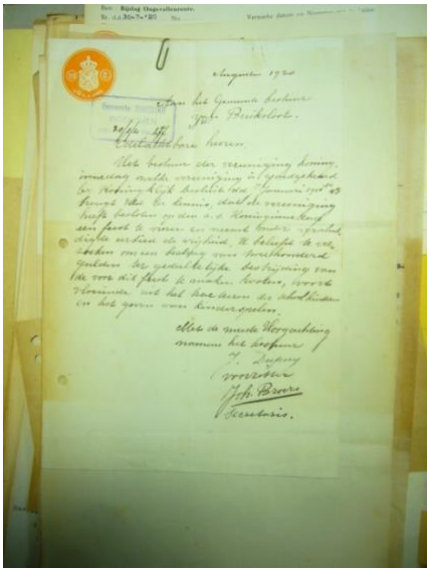

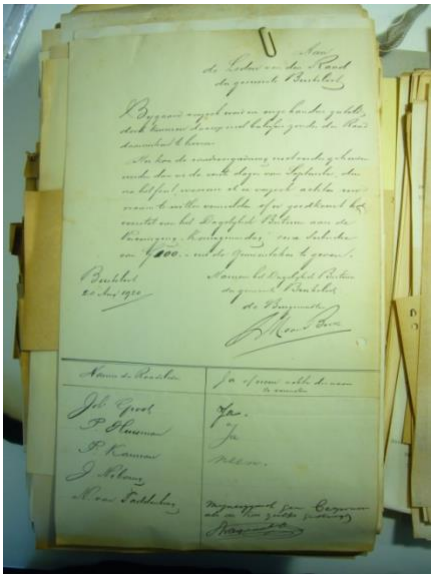

Foto1. Aangetekende brieven met een oranje zegel met het Nederlandse wapen, 30 c. ’s Gr. 1920 30c.
Foto 2. De rondstuur brief van de burgemeester.

1920 B&W en de raad
VLIR: N. van Paddenburg, Joh. Groot, J. Nibourg, J. Veenstra, J.M. van Beek, J. Broers, P. Karman en P. Huisman.

Na wereldoorlog en watersnood

Het was gelukt de neutraliteit te handhaven, maar toch hadden de Nederlanders veel geleden onder de oorlog van 1914-1918. Daarbij kwam nog de schade van de watersnood van 1916. In 1920 bliezen een nieuwe voorzitter en secretaris het feest nieuw leven in. Voorzitter J. Dupuy en secretaris Joh. Broers stuurden een aangetekende brief waarin zij schreven dat:

> *´de vereeniging heeft besloten op den a.s. Koninginnedag een feest te vieren en neemt onder verschuldigde eerbied de vrijheid, U beleefd te verzoeken om een bedrag van tweehonderd gulden ter gedeeltelijke bestrijding van de voor dit feest te maken kosten, voort vloeiende uit het tracteren der schoolkinderen en het geven van kinderspelen´.*

Burgemeester Van Beek vroeg de raadsleden schriftelijk om hun mening:

> '*Bijgaand verzoek werd in onze handen gesteld, doch kunnen daarop niet beslissen zonder den Raad daaromtrent te hooren.*
> *Nu kan de raadsvergadering niet eerder gehouden worden dan in de eerste dagen van September, dus na het feest, waarom ik u verzoek achter uw naam te willen vermelden of u goedkeurt het voorstel van het Dagelijks Bestuur aan de vereeniging Koninginnedag eene subsidie van f 100 uit de Gemeentekas te geven.'*

.

De namen der raadsleden met ja of nee achter hun naam:

- *Joh. Groot Ja*
- *P.Huisman Ja*
- *P.Karman Neen*
- *J.Nibourg Geen antwoord*
- *N. van Paddenburg: 'Mijnerzijds geen bezwaren als de kas het gedoogt'.*

Dinsdag 7 September 1920 om 15.00 uur werd het verzoek in de raadsvergadering besproken. De meerderheid was voor toekenning van subsidie. Raadslid Nibourg die kennelijk tegen was geweest, betwijfelde de noodzaak van subsidie nu gebleken was dat er veel geld binnengekomen was voor het feest. Raadslid Broers merkte op dat het wel nodig was geweest, want er bleek toch nog een tekort te zijn van f 20. Het feest werd op dezelfde wijze gevierd als voor de oorlog.

Optocht 1920

De lege plekken op de Meerdijk waren ontstaan door het omgaan van een aantal huizen tijdens de watersnood. Het grote gebouw is de nieuwe schuur van Schalk. Links op de achtergrond staat de nieuw gebouwde Gereformeerde kerk. Achter de kar, met een zwart kostuum aan, loopt bakker Bartelman.

Smid Pieter Sluis (1884) met zijn dochters Maartje (1907) en Cornelia (1909) met hun historische wagen, gefotografeerd op dezelfde plek.

Anne (1912) en Jane Does (1914) met hun oranje sjerpen en versierde poppenwagen.

Na het spiegelgevecht: de jongelingenvereniging verkleed als indianen met de door hen gevangen blanken.
Achterste rij 2e van rechts Douwe Mulder (1904).
Middelste rij links met het grote schild in zijn hand Cornelis Jan van Vuure (1903)

Het terrein toen en nu

1907

Rond 1900. Het terrein waarop Koninginnedag gevierd werd. In het midden de opening waar de tram tussen de huizen door ging, met links het huisje (A55) waar je een kaartje kon kopen met daarachter de achterkant van de huizen van het Luttgepad.
Rechts van de doorgang A56, A57, A58 Café Swart met het zonnescherm uitgerold, A59 en dan achter de bomen: A 60, 61,62.

Links het Koninginnedagterrein en het wachthuisje van de N.V. Eensgezindheid.
De tram gaat de bocht om tussen de huizen (A55 en A56).

2012. Van links naar rechts: het huisje naast de trambaan waar je een kaartje kon kopen aan een loketje aan de zijkant (nr. 154). De nieuwe huizen (nr. 152, 150 en 148) staan op de plaats waar de tram de Meer in ging.
Het nieuwe grijze huis staat op de plaats van het afgebroken café Swart (nr. 140).
Het donkergroene houten huis (nr. 138) is nu het eerste huis is van de Buiksloterdijk
Op de dijk staan geen bomen meer, maar nu staan ze op het terrein.

31 augustus1932. Marie en Agaat de Haas kopen een toegangskaartje tot het feestterrein bij Jan Dam de voorzitter van de Koninginnedagvereniging. Marie was dat jaar net met pensioen gegaan, toen de Bewaarschool was opgeheven.

Bronnen

Fasseur, Cees (1998). *Wilhelmina. De jonge koningin.* Amsterdam: Balans.

Documentatie Stadsarchief Amsterdam

Algemeen Handelsblad

De Tijd

De foto's/illustraties op pagina 37, 41, 43, 53a zijn afkomstig van de Beeldbank van Stadsarchief Amsterdam.
UITBREIDEN

Bijdragen: mevrouw Melse-von Glahn, Trudi Gorter.